

**GU UA'NA'N GU PAABLO NAT TU
JA UA'ÑXI GUI' NAM TI JHGI'Ñ
BUIÑOR GUCH XOI'KAM NAM
ROOMA OI'DHA'**

*Na ba ja ñio'kdha' gu Paablo guch Xoi'kam
jügi'ñdham Rooma kam*

¹ Aañ jir Paablo, jam ñio'ki'ñ iñ bhaan dhi'ñi u'uauan aañ nañ jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, nat gu' pu chu'm ki'n jiñ a'm ti ti nañ pu'ñi chu'm ki'n jir nobii'ñ ka'. Ba' nañ nai' tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios nat bhaan jiñ a'm ti ti, dhi' ba' bhaan jir tujuandam tugi'ñ iñ gio nañ jir nobii'ñ.

² Ba' gui' na bhaan tu a'ga dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, gu Dios diilh ja aa'ñ gui' na bijik bhaankamu'n ya ja'p tu a'gimik na pu'ñi gatuuk ya' aaya', dhi' ba' mi' dhir pui' ja'k tu ua'na mit. ³ Ba' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios bhaan tu a'ga gu Maraa'n, dhi' nach jaroi' iim aach nar jich Xoi'kam gio nar jich Ge'kam tuk, na tuuku' bhaan jir boxii'ñ gu Dabii gui' na bijik jir ge'kam kat. Nat gu' guch Xoi'kam maaxik maa'nkam jup jim duuk ya' maaxir dhi oi'ñga'n bhaan, dai gu ii'mdaga'n nar jix uañ. ⁴ Ba' nat pai' dhuuk muukik giop dua guch Xoi'kam, dhi' bhaan matgir na silhkam jir Maraa'n gu Dios na bixchu'x bhaai' na pu tu duñia', na ni jaroi' gu ja'ppix maa'nkam cham ji'xdhat pu tu duñia', gam nat cham tu' bhaan jum ua'tulh sia pik nar jax ka'

git. ⁵ Ba' dhi'r di' guch Xoi'kam nat xiñ joi'mdak jiñ chügik jiñ dhai nañ jir nobii'ñ ka' nañ ba' mi' pu tu duñia' na jax jix aa', nam ba' bix kap na ji'x oi'ñga'n jai'chdhilhia' gui' nam buiñor ti jii'ñdhai mi' pui' ba jiidma' na jax jix aa'. ⁶⁻⁷ Pui' na jax aapi'm jiñ jaaduñ na pim bhai' oidha' Rooma, ba ti jii'ñ japimit buiñor guch Xoi'kam, nat gu' diilh gu Dios xi jam joi'mdak pui' ja'k tu duu na pim ba' bar ja'tkam tugi'ñ ka' guch Xoi'kam. Ba' gu Dios jich Gi'kora' bima'n guch Xoi'kam jam a'm ti niidhidha' am na pim ba' joidham jix bhai'm taatit tu oi'ñka'.

Gu Paablo na pui' ba ja tida' gu Rooma kam na ja a'mkam tu daañchu' buiñor gu Dios

⁸ Bii'pi'ñ ja'p xi jam tadam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nañ aañ taxchaabgi'ñ gu Dios na pim jix io'm buiñor ba ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, bix kap nai' pui' tum kai'ch na pim jix io'm buiñor ti jii'gi'ñ. ⁹ Nañ gu' aañ gammiji jam a'mkam tu daanda' buiñor gu Dios na ba' jam palhbuidha' na pim jix io'm buiñor ti jii'ñdha'. Jix maat dho gu' gu Dios nañ gammiji jam a'mkam tu daanda', nañ gu' gammiji jam ti'ñchoka'. Gu Dios gui' nañ jaroi'r tujuandam tugi'ñ jañ aagit jup kai'ch, nañ jaroi' bhaankam nai' tu ja a'gidhim gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga gu Maraa'n. ¹⁰ Ba' pui' ja'k jañ jup tu daanda' buiñor gu Dios na git gui' diilh aaga' nañ mu jam tii'mira', na gu' no't gui' diilh pui' ba tii nañ mu jam tii'mira', gui' diilh pui' tu duñia' na jax ja'k jix bhaai'n ka' nañ mu jam tii'mira'. ¹¹ Tii mur jimdam iñ gu' nañ xi jam tii'gim gio nañ xi jam gu'nguxdham bix

jì'ma'n jam i'ii'mda'ir bhaan na pim ba'x io'm mi' pui' xi jii'mda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. ¹² Piam nach maap jich gu'nguxdha', jax ña pix. Pui' na jax aapi'm jiñ guguuxdha' na pim tu' bax maat na pim jì'x buiñor ba ti jügi'ñ guch Xoi'kam, gio aañ nañ tu'p jix maat nañ jì'x buiñor jup ba ti jügi'ñ.

¹³ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ mui'kim ti ba ji tu dai nañ mu jam tii'mira', gu' ji na gu' tu' na pix bhaan cham jax kax bhaai'n ka' panaas. Nañ gu' tiix aa' na pim ja'xbui'p ba ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na jax aañ, ja'p na jax jai' kap nam ja'xbui'x io'm jup ba ti jügi'ñ na jax aañ. Dhi' ba' ja'p ji buusnim na jax no'ñ tu oraim. ¹⁴ Jum aa' gu' nañ bix kap nai' tu ja a'gidha' gu ja'tkam nam jì'k jix jai'ch, cham jax bua sia kum jai' dhit jir jix chu mamatdagim piam ku gu' cham, piam sia kum jai' dhit tu' ka'm ja nii'ñ gu jai' ja'tkam, piam sia gui' nam gampai' tu'm, sia jaroi' na pix jiñ a'm jum aa' nañ tu a'gidha' sia pik nar jax ka' git. ¹⁵ Pui' kuñ ba'x aa' nañ mu jimia' Rooma nañ mu tu jam a'gi'ñmira' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, ti aa'nda' git iñ nañ bhammi ba aaya'.

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam

¹⁶ Aañ cham tu' xi'ir bhaan gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, na gu' dhi'x bhaai' na mi' dhir baabu' gu jaroi' na mu ja'k ka jimda' na pai' gammiji git mi' pup jum tulhiiñdha', ba' jumai boi bhaan kisa' na pai'x bhai' ba tu jimda' gammiji, ku gu' no't ti jii'ñdhak mi' pui' ba jii ji na jì'k jax jum kai'ch. Gu Israel kam

ja'tkam pik gít jam bñx tí jññdhai mi' pui' jimia' na jax jum kai'ch, na gu' dhi' pik tíi ja bui jim gux bhái'm kai'chdham ñi'ook. Gu' pix jí na gu' sia pui' ja buip jim gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, jum aa' ip ba' sia nam kèéji mi' pui' jimia'. ¹⁷ Gux bhái'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, dhi' bhaan jich aagi'ñ gu Dios nax u'uañ k'i'n jich chuttu', dai pix no' chich soi'ch ilhdhak ba tí jññ buiñor guch Xoi'kam, pui' na mit jax tu ua'nak gu bijik dir kam nap jum kai'ch: “Gu jaroi' na mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios gio no' bñx juraa'n k'i'n buiñor tí jñgi'ñ, dhi' gammijix bhái' ba tu jimda'.”

Gu Paablo na ba tu aa'nda' nam tu' bhaan jum ua'tulhi'ñ gu ja'tkam

¹⁸ Aañ jix maat na gu Dios jix dhaam dir jix bhaamut ja ñi'ñ gu ja'tkam gui' nam cham mi' pui' jiiim na jax jix aa', na gu' dai nam bñx aixim tu bua nam dñlh jax ilhii'ñ, pui' ku ba' bixchu' bhaan pix ba ja tulhiiñchu'n. Na gu' pui' nam jax cham tu' ka'm ñi'ñ gu Dios, ja'p jí buusan nam dhi' tu soobhi'ñ nam cham machia' gu jai' ja'tkam na jax pik ja'k jir mi' pui' nam tui'ñgida'. ¹⁹ Jix bhái'x maat am tíi dhi' dhi' ja'tkam nam jax ja'k dui machia' na jax jir tu'm kam gu Dios, gu' pix jí no'm jix maachik ka' gít. Nat gu' gu Dios dñlh jup tu duu gui' nam tu' bhaan machia' gít. ²⁰ Na gu' no'ñ jix bhái' bhaan xiñ ga'nga gui' nat jí'k tu'p tu duu gu Dios, pu dhi' bhaan jix maati' na jax jir tu'm dñlh gu Dios, sia ku gu' cham maax gu maaxik bhaan. Pui' na jax dhi' oi'ñga'n nach xi ñi'ñ na jax jir tu'm nat jup duu, dhi' bhaan jix bhái'x maati'

na jax jir gɛ'kam na ba' bixchu'x bhaai' na pu tu duñia'. Pu dhi' bhaan jix bhai'x maati' sia na cham ji'xkat jum tii'mo' na bixchu'x bhaai'n ka' na pu tu duñia' sia tu' na pix. Cham tu' dho ba' bhaai' nam tu' bhaan jax ti'ya' dhi' dhi ja'tkam, ²¹ nam gu' tiix maat gu Dios na jax jir gɛ'kam, gu' pix ji nam gu' diih cham xim gu'nguxi'ñ nam iam gɛ'kamtuda' na jax ja'k jum aa' nach gɛ'kamtu'nda' nar Dios. Ni kum cham iam jup xi taxchaabgi'ñ sia tu' bhaan, dai nam bix aixim bhaan titii'ñcho na tu' pu cham tu' mim nini'ñ. Jix chu tukgam tir ja'k titii'ñcho am dai, cham tu'x chu maax kir ja'k. ²² Pui' xi kai'chit am nam jix io'm jix chu mamatda', gu' ja'pji nam pu cham tu' maat gux matgim. ²³ Ti' na mit ja'p xi dhuuk gu Dios gui' na cham tu mumki, ba' dai gui' na diih gu ja'tkam jup jir ja duiñ bhai' ji ja daani mit. Iam nam gu silhkam Dios ba' pik daani gɛ'kamtu'n nam kapbhai' bax maat na jax jir gɛ'kam. Gu' dai gui'm pix ba ja daan nam jup jir tu duiñxim, na pu chu'm ka' ip na diih gu maa'nkam, gam u'ji'p tu duiñxim, gam gu tu' nam maakob tu tooton, gam kooko'p tu duiñxim.

²⁴ Ba' dhi' bhaan gu Dios xi ja do'ñcho pix nam ba' diih mu pu tu duñia' nam jax ilhii'ñ gu tu' nar jix buam jum duukam, pui' ku mit ba' bix aixim jix buam tum duu'nkam bhai'p jip tu duu na tu' cham jir ki'. ²⁵ Diih bhai' ji gaa mit nam jax ja'k duix ia'tbi' ka', iam chi na mit ja'kbui' kat gaa nam jax ja'k silhkam tu a'gada' na jax jix aa' gu Dios. Gio nam bix aixim ja bui ba tu daan na tu' Dios pix jup jir duñii'ñ, iam chi nam gui' ba' pik buiñor tu daan na jaroi'p jir tu duñii'ñ bix dhi' nam ja bui tu daan. Na gu' dai gu silhkam Dios jix dhaam kam

jix bhaai' nach dhaanda' gammiji sia pik nar jax ka' git. Iam git jach bixx pui' duiñchu'nda' gammiji.

²⁶ Dhi' ji' ji bhaan ba' gu Dios xi ja do'ñcho dhi' dhi ja'tkam nam ba' pu tu duñaia' nam diilh jax ilhii'ñ, pui' ku mit ba' bhai' jip tu duu gui' na tu' cham jir kii'. Jai' dhit gu ja bipna' dhi' dhi ja'tkam, jai' u'uub jamit ja oi, cham tu' kap jum buix jamit gu ja chichio'ñ chuk, jix xi'iraam jum duu mit.

²⁷ Gio jai' dhit gu chichio'ñ pui'p jum duu mit, jai' mit ja oi gu chichio'ñ, cham tu' mit kap jum buix gu ja bipna' u'uub, nam gu' daix buam tu'm bhaan ba titii'ñcho. Xim ja joojoi mit dai chichio'ñ gio dai u'uub, cham tu'r am ti pui' na mit jax jum duu, jir jix xi'iraam dhi' pui'. Ku gu'm tulhiiñ am ji pui' ji chu't ja tutku' bhaan, nat gu' pu chu'm ja daam ba jii na mit jax jix aagik pui'm duu.

²⁸ Ku gu' diilh ji gu Dios nat xi ja do'ñcho pix nam pui' ja'k jum duñaia', gio nam pu tu duñaia' nam jax jix aa' diilh, na mit gu' cham aa nam mi' pui' jimia' na jax jix aa', na mit gu' dai bhaan ba titii'ñcho gu tu' na cham jir kii'. Ba' cham jax bua siam chi ba' pum buimik jax ñam ilhii'ñ diilh, sia ku ti cham jir am. ²⁹ Gio gu' bixx aixim jix buam tu jim am na jax cham jir kii', cham tu' dai pui' pix. Jix jügak ka' am gu jaroi' sia tu' na pix bhaan. Gio nam jir tu koo'n kam. Gio nam ja'p pix ja ñioki'ñdha' gu jai' sia kum cham tu' jax bua. Gam nam jix ia'tbi'. Joidham ilhdhat pu buada' am gu tu' na cham jir kii', gam nam nai' ja a'gidhat ja axiidha' gu ja'tkam. ³⁰ Gam nam pui' ja a'gada' gu jai' ja'tkam nam jix buam tu jim, diilh ba' pu cham jum ñii'ñdha' am. Gio nam jix bhaamki'ñ gu Dios. Gio nam cham tu' ka'm ja ñii'ñdha' gu jai' ja'tkam, ge'gerkam jum taat ka'

am pix, jix aa'nda' am nam joidham jix bhai' ja aa'nda' gu jai' gu tu' nam jax buada'. Gio nam dñilh pix jix aichu'nda' nam jax ja'k duñia' gu tu' nar jix buam jum duukam. Gio gu ja gigi'kora' pu cham tu' ka'm ja nñi'ñ am. ³¹ Gio pu cham maatit tē kēē am sia jaroi' tti tu ja a'gi'ñ. Gio cham ji'xkat pu duñia' am jax no' mit tti xi chi. Gio nam cham tu'x joi'mdat nñi'ñdha' gu jaroi'. Gio nam cham ji'xkat tu uañdha' gu jaroi' no't tu' bhaan mam ua'tulh ja bui, nam gu' pu cham maatit taat na jax tu tatda' no'ñ jix chu joi'gi'n. ³² Jix maat am tti nat gu Dios pui' ja'k tu dai, na gu jaroi' no'x buam tu bua nam jax jix buam tu jim dñilh, dhi' mu ja'k bhiiya' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', gu' pix ji nam gu' ja'p xi dhuukat pu tu duñiim sia kum tix maat. Joidham pix nñi'ñdha' am gu jaroi' no' pui'p xi chu bua nam jax tu buada' dñilh.

2

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' na gu Dios ja tulhiiñchuda' gu ja'tkam na ji'x pix ja a'm bipio'da'

¹ Ba' aapi'm Israel kam ja'tkam, cham jir am na pim jix u'uañ jum ilhdhat pui' ja titdada' gu jai' ja'tkam nam jir jix u'ua'tulhdhix kam, na gu' cham jam joi'mda' gu Dios jano' na pim pai' dhuuk buiñor tti ba aaya', sia ku pim gu' aapi'm pui' ilhii'ñ panaas na xi jam joi'mda' na pim jir Israel kam ja'tkam. Jax dhui na pim gu' pu chu'm ki'n jup jix u'ua'tulhdhix na jax gui' am. ² Jix maat ich dho na gu Dios ja tulhiiñchuda' bix gui' nam pu'ñi ja'k tu jim. ³ ¿Gu' ba' aapi'm ja'p jum aa' aa' ba' na katti iam pu'ñi ja'k cham jam tulhiiñchuda' gu Dios na

pim pui' ja titdada' gu jai' nam jir jix u'ua'tulhdhix kam? Chaam tu' ji matgim. Dhi' ki'n ji ba'x io'm jam tulhiiñchuda', na pim gu' ja'xbui' pìx jup jix u'ua'tulhdhix na jax gui' am. ⁴ Gu' ji na gu' gu Dios joidham jix chu joi'gi'n, tu nakoo' pìx kia' na pim tu' jax bua, na gu' ti nira no' pim iam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa', sia ku pim gu' aapi'm pu cham maat na jax jum aa' gu Dios jam bui. ⁵⁻⁶ Gu' ji na gu' aapi'm cham tu' iam pui' bam aa' na pim mi' pui' ba jimia', ja'kbui' kat japim jix io'm jum ua'tulhdhim. Ba' gu Dios jix io'm bhaamuim ip jam bui, bix jam bi'chulhdhim jano' na pai' dhuuk jum aaya' na bix ja tulhiiñchuda' gui' nam pu'ñi cham mi' pui' jimia' na jax jix aa', jano' na dilh gu Dios maaxik ja bui xim maaxdhai ja aagi'ñdha' na tu' ja a'm bipio'da' bix ji'ma'n gu ja'tkam jax ñam ja'k tu jimia' ya' dhi oi'ña'n. ⁷ Gui' nam ji'k pu gaaga' ya' dhi oi'ña'n nam jax dhui aaya' buiñor gu Dios, gio na jax ja'k dui pìx jix bhai' ja aa'nda', gio nam jax ja'k dui cham jimia' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', nam mi' pui' jimia' na jax jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios, dhi' ji' am, gu Dios ja baidha' nam buiñor bap tui'ka' gammiji. ⁸ Gu' ba' gui' nam gammiji pìx jum ua'tulhdha', nam cham ji'x aaga' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios, nam dai gux buam jum duukam jix joojoidha', dhi' ji' am gu Dios cham ja joi'mdai mu ja'k xi chu chiña' nam ja iabo' nam pai'x io'm gammiji pup jum tulhiiñdha', na gu'x io'm bhaamu' ja bui. ⁹ Bix jum tulhiiña' am gui' nam ji'k jum ua'tulhdha', tiix buam jum aa'nda' am ba'. Aapi'm pìk jam bui jim dhi tulhiiñara' na pim jir Israel kam ja'tkam, ku gu' sia ji na pui' ja buip jim gui' nam cham jir Israel

kam. ¹⁰ Piam ku gu' ja'pni ip, joidham jix bhai' ja duñia' gu Dios gui' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa', pix jix bhai' ja aa'nda', ba' gui' pix jix bhai'p jum taat ka' am. Gui' pik jix bhai' ja duñia' nam jir Israel kam ja'tkam, ku gu' sia pui'x bhai'p ja duñia' ji gui' nam cham jir Israel kam ka'.

¹¹ Na gu' gu Dios maa'n na jax pix ja bia' gui' nam jir Israel kam ja'tkam gio gui' nam cham jir Israel kam. ¹² Na gu' sia kum jai' dhit cham bia' gu u'uan gui' na bhaan tu daaxix na jax ja'k tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, sia mu ja'k bhaya' am nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha', nam gu' pui' pix jup jum ua'tulhdha', sia kum gu' tii pu cham maat na jax ja'k tu aagix. Gu' ba' gui' nam tii bia'ka' gu u'uan na mi tu daa na jax tu aagix, gu' pix ji no' mit gu' ja'p xi dhuuk jum ua'tulh, dhi' bhaan bhai' ji ja dagia' gu Dios na mit jax kai'ñkam cham mi' pui' jii, nam gu' tiix mat ka'. ¹³ Cham tu'r bi'xim ka' am gu' gui' nam ja'p pix kaaya' na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, gu' gui' ji nam pu duñia' na jax jum kai'ch nam ba' cham jum tulhiña'. ¹⁴ Na gu' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, sia kum gu' pu cham maat na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, gu' ji no'm gu' diih jup bia' na jax ja'k jup tu aagix ja bui, bhaan tu daa'ñchu'nda' am na jax tu aagix ka' sia pik nar jax ka' git. ¹⁵ Ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na ja jujur am pix tu ua'ñix na jax tu aagix nam tui'ngida'. Ba' nam tu'x mat ka' na cham jir kii' gio na tu'r jix kii', dhi' bhaan mui' xim ga'ngada' am nam tu' pu duñia' gio nam tu' cham pu duñia', dai ba' nax bhai' ba tu ja jimia' no' mit gu'x kii'p jum duukam jup tu duu. Piam ku gu' cham, dho dai na cham bhai' tu ja jimia' ¹⁶ jano'

na pai' dhuuk jum aaya' gu tanoolh na gu Dios biix ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam tu' jax xi buimii ya' dhi oi'ñga'n, pui' na jax jum kai'ch dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nañ jax chu'm bhaan tu a'ga aañ, sia kum gu' cham jum matda'ir pix pu buim xib nam jax ilhii'ñ.

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' nam gu Israel kam ja'tkam cham mi' pui' jiiim na jax chu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak

¹⁷ Ba' aapi'm na pim pui' kai'ch na pim jir Israel kam ja'tkam, ba' na pim pui' ji kai'chit dhi' bhaan tu daa'ñchu' pim na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees. Ba'x bhai'm taatit am gø'gørkam jum taat japim na pim xi iim gu Dios jix dhaam kam.

¹⁸ Jix bhai'x maat japim ip na jax ja'k jix aa' na pim tui'ñgit mi' pui' jiiimda', na gu' na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, jix bhai' jam aagi'ñ na tu' pik jum aa' na pim mi' pu duñia'. ¹⁹ Ba'x bhai'x maat japim panaas na pim silh ja bai'ñchu' bhaan gu boi gui' nam cham ji'x ñiññia, gam nax bhai' miimtu' panaas gu jam taai' na pim ki'n ja bi'ñxi'ñchu' gui' nam jix chu tukgam tir jiiimchu'.

²⁰ Nañ ja'pni kai'ñkam jup kai'ch na pim panaas jix bhai'x maat na pim pui' xim aa' na pim jax ja'k jix bhai' ja aagi'ñ gui' nam pu cham ji'x maat nam jax ja'k mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios, gio na pim panaas jix bhai'x maat na pim jax ja'k ja palhbui'ñchu' gui' nam kia'pix maachim nam jax ja'k mi' pui' jiiimda', na pim gu' aapi'm jix bhai' bax maat na jax jir mi' pui', na pim it gu' bhaan dir maat gu u'uan gui' na mi' tu daa na jax ja'k tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak.

21 Gu' ba' na pim kapbhai' tu ja mamtuxi'ñ gu jai' nam jax ja'k tui'ñgida', ¿cham bhaai' aa na pim dñih pu'ñip xi chum mamtuxdhat na pim jax ja'k mi' pui' jiiimda'? Na gu' no' pim jax ja titda gu jai' na cham jir kii' nam gan ti ñxi'ñdha', ¿gu' jax ku pim ba' aapi'm biipi' kat ti ñxi'ñ? 22 Piam no' pim jax ja titda na cham jir am nam jai' ja biim boppoda' gu u'uub, daipux bhaai' gu ja bipna', ¿gu' jax ku pim ba' aapi'm nai' pix ja biim boppo gu jai' u'uub, iam na daipu' gu jam bipna'? Gio no' pim baabui' silhkam cham ja kii'galhi'ñ gu didios jup duiñxim ya' kam dhi oi'ñga'n, ¿gu' jax ku pim ba' gan jix xi'lhim mu baapkit ja chichiop am mi' dhir ja ñxi'ñ gu ja tumñi' ganai' biix aixim nax dha'ram tu namik? 23 Ti bhaan g'g'erkam jum taat japim dho pui' na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, gu' pix ji na pim gu' cham tu' bhai' bi'iim buiñor gu Dios, na pim gu' cham tu' mi' pui' jiiim na jax tu aagix. 24 Pu'jani bak ba'r jum duukam na ba'p jum kai'ch mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: “Jix buam pix a'ga am gu Dios gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. Jir jam kuiñcha aapi'm na pim jir Israel kam ja'tkam.”

25 Jir silhkam dho na tu'x bhaai' nam jum matgilhi'ñ ja tutku' bhaan gu Israel kam ja'tkam nam ba' bhaan jix maati' ka' nam jir Israel kam, ku gu' no'm mi' pui'p duiñchu'nda' git ji na jik jax tu aagix. Gu' pix ji nam gu' cham tu' mi' pui' jiiim, pu cham tu' bhaai' ba' siam tiim matgilhi'ñ. 26 Na gu' gui' nam mi' pui' jiiimda' na jik jax tu aagix, dhi' bhaan jix maati' ka' nam jir Israel kam ja'tkam ka', ba' pui' ji buusanda' nam matgilhdhix ka' ja tutku' bhaan, sia kum gu' pu cham pai' matgilhdhix.

27 Ba' gui' nam pu'ñi mi' pui' jii'mda' na ji'k jax tu aagix, sia kum gu' cham tu' matgilhdhix ja tutku' bhaan, dhi'x bhaai' nam pu ja tiida' gui' nam jir Israel kam ja'tkam na jax kum ba' cham mi' pui'p jii'm, nam gu' ja'kbui' kat tiim matgilhi'ñ. 28 Na gu' gui' nam pui'm tiiti'nda' nam jir Israel kam, cham tu' dai daam dir pix nam pui'm tiiti'nda'. Gio gui' nam jum matgilhi'ñdha', cham tu' dai daam dir pix ip nam jum matgilhi'ñdha' na ba' pui' bam kai'chdha' nam ba matgilhdhix. 29 Gu' matgim gui' nam tu' silhkam pui'm tiiti'nda' nam jir Israel kam ja'tkam, sia irban dir ji nam jir pu chu'm ka', cham tu' dai daam dir pix. Gio gui' nam tu' silhkam ba matgilhdhix ka', sia irban dir ip ja jujur am bhaan nam matgilhdhix ka'. Dhi' ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na pui' ja'k ja duñia', cham tu' na jax tu ua'ñix na tu aagix. Ba' gu jaroi' na pu'ñi ja'k jir tu'm ka', dhi'x ki' ka'm nai'ñdha' gu Dios, sia kum gu' gu ja'tkam cham tu' pui' ilhii'ñ.

3

1 ¿Gu' tu' mit ba' mi chii' gui' nam pui'm tiiti' nam jir Israel kam ja'tkam gio nam jum matgilhi'ñ?
 2 Matgim mui' ji nat ja a'm ba tu bii bix aixim tu'm. Gu gē'p jum duukam ja a'm bii, dhi'r di' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga nam jax ja'k mi' pui' jii'mda' na jax jix aa'.
 3 ¿Ba' aapi'm jax ilhii'ñ na tu tu'ii' nam ba' cham mi' pui' jii'm jai' dhit na ji'k jax tu aagix? ¿Panaas aa gu Dios pui' cham mi' pui'p ka tu duiñchu' nat jax ti? 4 Chaam tu' ji matgim. Jax dhui na gu' gu Dios maa'n na jax mi' pui' duiñchu'nda' jax na ti'ya' sia nar jax ka' git, cham tu' na maakam Jup

ba kai'chdha' gatuuk. Dai ji gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n nam ba' maakam jup ba ilhii'ñdha' jax nam xi chi'ji. Na gu' ja'pnim kai'ch maa'n kap na tu ua'ñix nat pai' tu ua'nak maadit gu bijik dir kam na buiñor tu daan gu Dios:

Bix pix jam pui'm bia'ka' nap dai aap jix bhai' ji buusnichu',

nap gu' gammiji pui' tu duñiidha' nap jax kai'chdha'.

Ba' cham jixdha' jaroi' jax jum tida' nap tu' bhaan cham am buatu',

nap gu' bix pui' tu duiñchu'.

⁵ ¿Gu' ba' palhbui'ñ ich aa panaas gu Dios nach jich ua'tulhi'ñ na ba' dai gui' dñih jix bhai' ji bi'iidha'? Gu' ba' nach chulhiiñchu'n nach jich ua'tulhi'ñ, ¿dhi' aach ba' bhaan pui' kai'chdha' na cham tu' mi' pui'p jim, nach gu' tix bhai' bua nach jich ua'tulhi'ñ na ba' dai gui'x bhai' ji bi'iidha'? Tuuku' bhaan tu a'ga iñ, cham tu' gu ii'mda' bhaan. ⁶ Chaam tu' ji matgim. Na gu' no' cham mi' pui' tu duiñchu'nda' git dñih gu Dios nat jax tii, ¿jax dhui git jup ja silhka'nda' gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n nam cham mi' pui' jiumchu'?

⁷ No' baabui'r silhkam ka' git nañ aañ pix palhbui'ñ gu Dios ki'n nañ jax jix iatbi' na ba' dai gui'x bhai' ji bi'iidha', ¿gu' jax ji chi ku ba'x ua'tulhdhix kam ki'n jiñ chigii bañ chulhiiñchuda'? ⁸ Gio gu' no'r pui' ka' git, ¿cham aa nach bix maap jich dhaagii bix aixim jix buam tu buimii git na ba'x bhai' tuch jimda', nach gu'x bhai' ba duñia' na ba' dai gu Dios jix bhai' ji bi'iidha'? Pu'ñi ja'k sap jiñ a'ga am jai' dhit nañ aañ pu'ñi ja'k ja mamtuxi'ñ gu ja'tkam, gu' sap nam jax dhui pix cham jiñ

kii'galhi'ñdha' gu ja'tkam. Ku gu' dhi' dhi ja'tkam
nam pui'ñ a'ga, ja tulhiiñchuda' ji gu Dios.

*Gu Paablo na pui' ba t'ya' nam bix pix jix
u'ua'tulhdhix nam jik jix jai'ch gu ja'tkam*

⁹ ¿Gu' jax japim ba' ilhdhat jiñ kex dhi' pui' nañ
jax chu jam a'gi'ñ jiñ jaaduñ? ¿Aachi' aa panaas
nach jir Israel kam ja'tkam jix io'm jir jix kikii'
ja'tkam, gu' ba' panaas cham pik gui' nam cham
jir Israel kam? Matgim chaam tu' ji nar pui'. Jax
dhui na gu' nach jax bax maat nach bix maa'n
nach jax pix jich ua'tulhi'ñ, sia nach jir Israel kam
ja'tkam gio gui' na cham, jich dhaam jup tu'ii' gu
ua'tulhdhara' sia pik nar jax ka' git. ¹⁰ Gio gu'p jum
kai'ch mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:
Cham jaroi' jai'ch na iam jix bhai'm duukam jup
tu duña',

nim maa'n kux jai'ch.

¹¹ Ni ku cham jai'ch gu jaroi' nax maatit tē kex,
ba' pu cham jaroi' jai'ch na iam xi gaaga' gu Dios.

¹² Bix pix jamit bhaan bhii gu boi na pai' cham ti
kii',

bix aixim jix buam pix ba tu jim am ba'.

Pu cham jaroi'x jai'ch iam nax kii'p jum duukam
xip tu duña',

nim maa'n dho moo kux jai'ch.

¹³ Gu ja chiichiñ ja'p ji buusan na jax no' yash-
hio'kix gu mukdha'x dhibaalh,

dhi' pu'ñi ja'k ji buusan nam giilhim jix ia'tbi'.

Daman ja'p jup ji buusan nax maimda' gu ja chi-
ichiñ,

ja'p na jax gu kooko' nam ja chiichiñ am ua'ka' gux
maimda' na cham jiñ jimchuda' no't maa'n
jiñ kii,

14 na gu' giilhim daix buam tu'm piix nam ba tu
a'ga.

Ja'pnip ji buusan panaas na giilhim jix xibu' ja
chiñ am dir buanda' nam pai' dhuuk giil-
him kai'chdha'.

15 Gio nam piix jix dhu'npilñ boopoya' nam
mua'pu' gu jaroi' no' mit ba o'bhai'.

16 Biiix aixim jix buam kum pu tu buidha' pai' nam
ja'k jiiimda',

ja tulhiiñchudidha' am gu jai' ja'tkam mu ja'p pai'.

17 Nam gu' pu cham ka maat no'p jix jai'ch gux kii'
boi nam ba' git bhaan bhiiji cham tu' kam
tulhiiñdha',

18 pu cham pai' dhuuk jax xim aa'nda' am iam nam
xix iibhi'ñdha' git gu Dios,

sia ku gu' tiim aa' nam git jix iibhidhat tu' ka'm
nii'ñdha'.

19 Jix maat ich dho na gui' na ji'k jax tu aagix,
pui' kai'ñkam tu ua'ñix nam bhaan machia' biiix
gu ja'tkam na tu'r ua'tulhdhara', nam ba' cham
jax ti'ya' na mit pu cham ji'xkat maat jano' na pai'
dhuuk diil gu Dios bhai' ba ja tikkada'. 20 Na gu'
jano' gu Dios cham ji'xkat jax tiida' gu jaroi' na
cham ua'tulhdhix ka', sia kut tii biiix pu tu duu na
ji'k jax tu aagix ka'. Na gu' dhi' na ji'k jax tu aagix,
mi' piix bhaan jich aagi'ñ nach jix u'ua'tulhdhix.

*Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nach tu' silhkam soi'ch
ilhdhat buiñor ti jii'gi'ñdha' guch Xoi'kam na ba'ch
uañdha' guch ua'tulhdhara' gu Dios*

21-22 Gu' ja'pjani na tu tu'ii', kani nach ja'p ka xi dhui dhi' na ji'k jax tu aagix nach bhaan ka tu a'ga. Gu' Dios jix bhai'ch aagi'ñ na jax ja'k duich uañchuda' guch ua'tulhdhara', dhi' pix bhaan jich aagi'ñ na jax tu aagix na tu ua'ñix, gam na mit jax ja'k tu jii bijik gui' nam bhaankam ya ja'p tu a'gimik, gu' ja'pji dai no'ch jix bhai' xi chu jiñkai'ñ bix jich jujur ki'n. Guch Xoi'kam pix bhaan ji buppa nach sap tu' silhkam soi'ch ilhdhai buiñor ti jii'ñdha' na ba' pu'ñi ja'k jich uañdha' guch ua'tulhdhara'. Jaroi' na pix sia uañdha' gu ua'tulhdharga'n, dai pix no't pu'ñi bix juraa'n ki'n ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam. ²³ Na mit gu' bix jum ua'tulh gu ja'tkam, ba' dilhkob ja'k ji bii mit na pai' cham ja a'm ka ti niidhim gu Dios. ²⁴ Gu' ji na gu' joidham jix chu joi'gi'n gu Dios, ba' pui' ja'k duu na gu jaroi' na soi'm ilhdhai buiñor ba ti jii'ñdha' guch Xoi'kam, dhi' ba uañchudhix ka' gu ua'tulhdharga'n, ba' mi' dhir dai nax joi'mdat bhaan ba ti niidhidha'. Gio pui' pix na tu uañdha', cham tu' gu tu' na jax dhuñia' nar jix bhai'm duukam. ²⁵ Na gu' jano' nat jaax gu i'ra'n guch Xoi'kam na mit mua, gu Dios pix diilh pui' ja'k tii na gu i'ra'n ki'n bhaan tu ja uañi'ñka' gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git, dai no't pix soi'm ilhdhak ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam. Ba'x maati' na gu Dios daix bhai' ji buusnichu', cham tu' pui' na gu ja'tkam. Cham tu'p jum buixi'ñdha' gu' bijik ja bui gu ja'tkam sia kum jum ua'tulhi'ñdha', ²⁶ dai na ti niirada' na pai' dhuuk tu namkidhix ka' na ba' maa'n jimdam ba uañchudhix ka'. Ba' mi' dhir nat pai' dhuuk tu namki guch Xoi'kam bix gu ua'tulhdhara', bix ba tu ja uañdhim gu Dios

gui' nam ji'k soi'm ilhdhat buiñor ti jii'ñdhim guch Xoi'kam.

²⁷ Pu cham tu' dho ba'x jai'ch nach bhaan tu' ka'm xich ilhii'ñdha' buiñor gu Dios, nach gu' cham tu' mi' pui' duiñchu' na ji'k jax jum kai'ch pui' na jax tu aagix, pui' pix nach bhaan ti jii'ñ.

²⁸ Ba' bix na chich ji'k tu' bhaan ba tu a'ga, bhaan ji chimo chich na gu Dios pui' pix uañdha' gu ua'tulhdharga'n gu jaroi', dai pix no't soi'm ilhdhak buiñor ba ti jii'ñ guch Xoi'kam, cham tu' na mi' pui' tu duñia' na ji'k jax tu aagix.

²⁹ Gio gu' gu Dios cham tu' dai gu Israel kam ja'tkam jir ja Dios tuk, gu' matgim bix ji gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch na pui'p jir ja Dios tuk. ³⁰ Na gu' dai maa'n pix jix jai'ch gu Dios, cham tu' nam mui'x jai'ch. Daipu'x jai'ch gu Dios gui' na uañchuda' gu ua'tulhdharga'n gu jaroi' no't soi'm ilhdhak buiñor ba ti jii'ñ guch Xoi'kam, cham jax bua sia ku matgilhdhix nar Israel kam piam ku gu' cham. ³¹ ¿Gu' ba' dhi' ja'p jir jum duukam aa panaas na pu cham tu' bhaai' pui' na ji'k jax tu aagix? Chaam tu' ji nar pui'. Jax dhui nach pui' pix jup tu duiñchu' na ji'k jax tu aagix aach nach ji'k buiñor ba ti jii'ñ guch Xoi'kam.

4

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' gu Abraam

¹ Ea nach bhaan jup xi chu a'ga' guch boxii Abraam nat jax ja'k tu jii bijik na ya' oilhimik, bhaan jach xi chu a'ga' nat jax chu't bix aixim bhaan tu bii. ² No' git gu Abraam jix kii' maa'nkam tigia' gu Dios nax bhaim duukam bap tu duñia' gu tu' na diih jax ilhii'ñdha', dhi' ki'n git bhaan

gê'kam bam taat ka' ja bui gu ja'tkam, sia ku gu' cham tu' buiñor gu Dios. ³ Gu' ji na gu'p jum kai'ch maa'n kap nat pai' tu ua'nak maadit gu bijik dir kam: “Gu Abraam bëx juraa'n ki'n soi'm ilhdhak buiñor ti jii'ñ gu Dios, pui' kut ba' gu Dios pui' ja'k tii nar jix kii' maa'nkam.” ⁴ Na gu' aach nach jix maat na gu jaroi' no't tu' bhaan tu jua, cham tu' nam pui' pix makia' gu tuumiñ nam pai' dhuuk namkidha', gu' ja'ppi dhi'r mai'chik ga'n ka' na ba tu juana'. ⁵ Matgim gu' no't jaroi' soi'm ilhdhak buiñor ba ti jii'ñ gu Dios, ba uañdha' gu ua'tulhdharga'n pui' pix, cham tu' nam aa'nda' na tu' jax dhuñia' nar jix bhai'm duukam na ba' git dhi' pix jir mai'chik ga'n ka'. Ba' mi' dhir diih gu Dios pui' ja'k ba tigia' nar jix kii' maa'nkam ka'. ⁶ Gu Dabii gui' na bijik jix io'm jir gê'kam kat, dhi' bhaan jup tu a'ga nax bhai' ba tu jimda' gu jaroi' no't pu'ñi diih gu Dios uañdhak gu ua'tulhdharga'n pui' ba tii na bar jix kii' maa'nkam, sia kut gu' cham tu' tu'x bhai'm duukam jup tu duu na ba' git dhi' bar mai'chik ga'n ka'. ⁷ Ja'pni moom kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak diih gu Dabii:

Joidham jix bhai' ba tu ja jimia' gu ja'tkam gui' na Dios ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara', ba' cham tu' bhaan kap jum buixdha' gui' nam tu' bhaan jum ua'tulhdha' bëppi' dir.

⁸ Joidham jix bhai' ba tu jimda' gu jaroi' no' gu' Dios cham tu' bhaan kap jum buixi'ñ gu ua'tulhdharga'n.

⁹ Ba' dhi' pui' nat tu ua'na gu Dabii, ¿dai aa chi gui' ja aagit jup kai'ch nam jum matgilhi'ñ nam jir Israel kam, ka' bëx aa chi gui' nam cham jum matgilhi'ñ? Nach gu'p kai'ch nat saak gu Dios pui'

tii gu Abraam nar jix kii' maa'nkam, dai pix nat soi'm ilhdhak buiñor ti jii'ñ. ¹⁰ ¿Gu' paa chi ba' duuk pik pui' ja'k tii gu Dios gu Abraam nar jix kii' maa'nkam? ¿Gatuuk aa nat xim matgilhdhak nar Israel kam, ka' bii'pi' dir aa nat chakuim matgilhdhak? Bii'pi' dir ji matgim nat chakuim matgilhdhak nar Israel kam. ¹¹ Mi' dhir ba'p bam matgilh nat ba' bhaan jup matgir ja bui gu ja'tkam nat gu Dios pui' ja'k ba tii nar jix kii' maa'nkam, dai pix nat buiñor soi'm ilhdhak ti jii'ñ. Ba' gu jaroi' na pu'ñi soi'm ilhdhai buiñor jup ti jii'ñdha' gu Dios sia ku gu' chakui matgilhdhix nar Israel kam, gu Dios pix diihl pui' ja'k ba tigia' nar jix kii' maa'nkam ka', na gu' mi' pui'p tu daa'ñchu'nda' na jax gu Abraam, ja'p ji buusanda' nar taata'n ka'. ¹² Sia pui'p ji buusanda' nar ja taat ka' gu Abraam gui' nam ba matgilhdhix ka' nam jir Israel kam, dai pix no' mit tu' silhkam soi'm ilhdhak buiñor pu ba ti jii'ñ gu Dios bii'pi' dir nam chakuim matgilhdha', no'm gu' sia xib pu buiñor ti jii'ñdhatu'.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na pui' tu duñia' gu Dios jax na tii'da' gu jaroi' no' soi'm ilhdhat buiñor ti jii'gi'ñ

¹³ Na gu' jano' nat gu Dios iimchux gu Abraam na makia' gu dibiiir sia gu bopxi'ñ, cham tu' nat mi' pu tu duu gu Abraam na ji'k jax tu aagix kut ba' iimchux. Jax dhui na gu' chakui pai' jax tu aagix ka' jano'. Gu' ja'pji na bii'x juraa'n ki'n soi'm ilhdhat buiñor ti jii'gi'ñdha', pui' kut ba' pui'p tii nar jix kii' maa'nkam, na cham tu' bhaan ua'tulhdhix. ¹⁴ Ba' no' gu' jax dhuukat dai gui' ja a'm ji chu bi'ya' git nam mi' pui' jimia' na ji'k jax tu aagix

dhi' nat tu' iimchuxdhak gu Dios gu Abraam, jir tu' kub ka' git sia ku jaroi' tii soi'm ilhdhat buiñor ti jüigi'ñ gu Dios, gio dhi' bhaan bax maati' ka' git na cham pik jir gø'p jum duukam dhi' nat tu' iimchux gu Dios gu Abraam. ¹⁵ Na gu' pai' no'x jai'ch na jax tu aagix nam tu jimda' gu ja'tkam, no't maadi't cham am bua mi' pai' maa'n kap, dhi' bhaan jum ua'tulhdhai ba tulhiiñchuda' am. Gu' ji no' gu' pu cham pai' jax jup tu aagix, dho pu cham pai' jai'ch ka' ip gu ua'tulhdhara'.

¹⁶ Pui' ku ba' mi' dhir gu Abraam gu bopxi'ñ jik' nam soi'm ilhdhat buiñor jup ba ti jüigi'ñ gu Dios, ja maa gui' nat tu' iimchux jano' diil' gu Abraam, nat gu'x ja joi'mdak ja tii nam ja'p pik buiñor ti jüigi'ñ. Ba' cham tu' dai na mi' pu tu duñia' gu jaroi' na jik' jax tu aagix ka' na ba' mai'chia' gui' na Dios tu maak, gu' ja'ppi no' soi'm ilhdhat buiñor jup ti jüigi'ñ gu Dios ja'p na jax jano' gu Abraam. Ba' büix nach jik' pu'ñi soi'ch ilhdhat buiñor ti jüigi'ñ gu Dios, ja'p ji buusan nar jich chaat gu Abraam.

¹⁷ Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: “Aañ pui' ja'k jum duñia' nap mui' ja'tkam jir ja taat ka'.” Ba' dhi' gu Dios nat pui' tiid'ak gu Abraam nat jaroi' buiñor soi'm ilhdhak ti jüi'ñ, dhi'r di' gu Dios gui' na sia koi'ñga'n ja dudua'ñdha' no' xi ilhii'ñ, gio nax bhaai' nap duñia' gu tu' na pu cham pai' dhuuk jai'ch ka'.

¹⁸ Ba' gu Abraam silh pik' ti jüigi'ñdha' nar silhkam pui' na jax chitda gu Dios na mui' ja'tkam jir ja taat ka', sia ku gu' pu cham mat ka' na jax dhui pui' tum duñia'. Ba' mui' tu bopxicha gu Abraam pui' na jik' jax titda gu Dios. ¹⁹ Nat gu' gu Abraam cham jix jum o'joh na soi'm ilhdhat tu' silhkam ti jüigi'ñdha'

buiñor gu Dios, sia ku gu' jano' ba aichdhidha' gux chamaam oo'm oidha'. Jix mat ka' gu' tii gu Abraam na cham xiim ba mukia' biiima'n gu binga'n Saara, nam gu'x io'm bar jagi'gir ka', cham bhaai' panaas nam jax dhui ka ja tigia' gu a'aalh. ²⁰ Gu' ji na gu' gu Abraam xi kii'kgida' na silhkam ti jii'gi'ñdha' buiñor gu Dios na jax titda, cham pai' pix am jum o'jolh iam, gu' ja'pji na ja'kbui' kat jix io'm xim otdatgida' nax io'm xi chi jii'gi'ñdha' pui' na jax titda, ²¹ dai na pui' kai'chdha' na dai diilh gu Dios jix bhaai' na pui' tu duñia' na jax kai'ch. ²² Pui' kut ba' gu Dios pui' tii gu Abraam nar jix kii' maa'nkam.

²³ Ba' pui' ja'k tum ua'na nat gu Dios jix kii' maa'nkam tii gu Abraam, na cham pai' buiñor ka ua'tulhdhix, daipu' pix nat soi'm ilhdhak buiñor ti jii'ñ. Ku gu' cham tu' ji na dai buiñor gu Abraam pui' tu ua'ñix, ²⁴ gu' ja'pji sia aach na jai'p jich iadhi'ñ dhi' nat jax chum ua'na. Na gu' pui' nach jax soi'ch ilhdhat buiñor ti jii'gi'ñ gu Dios jai' dhit, gui' pui'p bach ilhii'ñ nach jir jix kiki' ja'tkam, cham tu' buiñor ka u'ua'tulhdhix ich gu Dios gui' nat dua'ñdhak buusai' koi'ñga'n tir dir guch Xoi'kam nar jich g'e'kam tuk xib. ²⁵ Nat gu' gui' pix jich Xoi'kam diilh jum do'ñcho nam mu'aa' na ba' pu'ñi ja'k tu namkix ka' guch ua'tulhdhara'. Ba' nat pai' dhuuk gio duadik jup buus mu dir koi'ñga'n tir, dhi' bhaan matgir na ba tu namkix guch ua'tulhdhara', ba' cham tuch dhaam kap tu'ii'.

5

Gu Paablo na pui' ba t'i'ya' nam cham tu' bhaan

kuiñcha ka bia' buiñor gu Dios gui' nam soi'm ilhdhat buiñor ba ti jügi'ñ

¹ Ba' aach jai' dhit cham tu' bhaan kuiñcha ka bia' buiñor gu Dios, nach gu' tu' silhkam ti jügi'ñ soi'ch ilhdhat nat guch Xoi'kam bix ba tuch ñamkichulh guch ua'tulhdhara'. ² Ba' guch Xoi'kam nat jix bhai' dhuu kuch ba'x bhai'ch chaatit jix bhai' ba tu jim buiñor gu Dios, na gu' gu Dios xich joi'mdat jich a'm ba ti naidhim xib, na chich gu' tu' silhkam buiñor ti jü'ñ soi'ch ilhdhak. Sia xib maa'n nach jax buiñor ti jü'ñdhatu', dai ji ba' nach jix bhai'ch chaatit ti nira nach buiñor aaya' gu Dios na pai' joidham jix chu abhaar, na pai' dhir bix kap jir gè'kam. ³ Ku gu' cham tu' ji nach dai dhi' bhaan jix bhai'ch chaat, gu' ja'pji sia bix aixim bhaan nach jich chulhiin nach bhaan jix bhai'p jich chaat. Na gu' no'ch jich chulhiin, dhi' ba' bhaan jix io'm jich guguuxdhaidha' ich nach soi'ch ilhdhat cham jich o'jolhi'ñdha' nach ti nirda' nach buiñor aaya' gu Dios. ⁴ Ba' no'ch gu' pu'ñi bax maat nach jax ja'k dui cham jich o'joldhat ti nira' nach aaya' buiñor gu Dios, dhi' bhaan jix maati' ka' nach cham tu'ch o'joldha' sia kut tu' bhaan ma tuch ma'iich jix buam jum duukam. Ba' no't gu' pui' ji chu buus nach silhkam xi gu'ki' sia kut tuch ma'iich tu' bhaan, dho mi' dhir dai nach jix io'm jix bhai'ch chaatit ba ti nira' nach buiñor aaya' gu Dios. ⁵ Ba'ch jujur am bhaan jix chaat ich nach silhkam buiñor aaya' pui' nach jax ja'k ti nira, na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pui'ch jurtu'n nat gè'ch a'm tajaa dailh gu Dios.

⁶ Pu cham bhaai'n ka' git gu' nach jax dhuich

palhbuidha' d̄iil̄h pui' nach jax giilhim jix u'ua'tulhdhix, gu' j̄i nat gu' guch Xoi'kam ya' ma ai nat pai' dhuuk gu Dios d̄iil̄h tu dai, ba' siamrich a'mkam ma muu nach jix ua'tulhdhix, giilhim jix buam tu jim ich gu'. ⁷ Aach nach jix maat ya' aach jich bui, jix xijai na jaroi' pu t̄i'ya' na bhaankam mukia' gu jumai no'm bax mu'aam no't tu' bhaan cham am bua, ni ku cham iam xim gu'nguxi'ñdha' sia kut gu' t̄i' mi' pui' jii jax na tu aagix ka'. Siamri chi t̄i' am jum gu'nguxi'ñdha' palh̄ip no'x io'm jir jix bhai'kam gu jaroi', gu' chi ba' pik no' giilhim jix buam tomaat. ⁸ Gu' matgim gu Dios ja'pji nat xich joi'mdak jich ch̄i' sia kuch giilhim kax u'ua'tulhdhix. T̄i' nat mooch a'mkam muu guch Xoi'kam sia pu chu'm jix u'ua'tulhdhix kam. ⁹ Gu' ba' xib cham tu' bhaan kuiñcha ka bia' ich buiñor gu Dios, nat gu' guch Xoi'kam p̄ix pui' ja'k tu duu. Ba' sia jano' cham tu' kach chulhiiña' ich na pai' dhuuk jum aaya' nam jum tulhiiña' gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios. ¹⁰ Ba' nat gu' d̄iil̄h gu Dios pui' tu duu, nat gu'ch a'mkam muu gu Maraa'n nach aach buiñor jix bhai' bi'ya', sia kuch jir ki'darga'n kat nach jix u'ua'tulhdhix, dhi' bhaan jix maati' na pu cham pai' dhuuk jup kach chulhiiñchuda' sia pik nar jax ka' git, dai nach gammiji pu buiñor bap tui'ka' ba'. ¹¹ Ku gu' cham tu' j̄i nach ja'p p̄ix gammiji buiñor jup tui'ka' gu Dios, gu' ja'pji nach buiñor jix bhai'ch chaat ka' bhaankam gu Ḡe'kam jich Xoi'kam, na chich gu' bhaankam guch Xoi'kam jix bhai' j̄i bii buiñor gu Dios.

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' gu Adaan gio

guch Xoi'kam

¹² Ja'pni moom duu jano' nat gu Adaan biipi' ya' ai dhi oi'nga'n bhaan nat ba' gatuuk guch Xoi'kam ya'p ba ai. Gu Adaan nat biipi' ya' do'ñcho gu Dios, dai dhi' bhaan ya jai'chdhir gu ua'tulhdhara' nat ba' bhaan ji jii gu muuki', biix ba' gu ja'tkam bhai' ga'm pu ja daam jimiidha' ip, nam gu' pui'p bam ua'tulhi'ñdha' nat jax jum ua'tulh gu Adaan. ¹³ Pu bax jai'ch ka' gu ua'tulhdhara' ya' dhi oi'nga'n nat chakui jai'chdhirik na jax ja'k tu aagix ka' gui' nat Moisees tu ua'na, ba' cham tu' mat ka' am gu ja'tkam nam tu' bhaan jum ua'tulhi'ñdha'.

¹⁴ Gu' pix ji nam gu' sia ko'iidha' gui' nam pu'ñim ua'tulhi'ñdha' nat jax jum ua'tulhdhak gu Adaan, pu jano' dir jam ba' ga'm bhai' pu ko'iidha' nat dir jup muu gu Adaan, sia kut gu' mi' dhir jup ba tu ua'na ba' gu Moisees na jax ja'k tu aagix ka'. Ba' nat jax ja'k tu jii gu Adaan, jum aa'nda' na jumai ya'p aaya' na maakam jup tu jimia'.

¹⁵ Ku gu' cham tu' ji nar ja'xbui' ip dhi' nat tu' bhaan xich joi'gilh gu Dios na jax gu ua'tulhdarga'n gu Adaan, na gu' nat jum ua'tulh jano' gu Adaan, mui' ja daam jii gu muuki', sia kut tii dai dhi'm ua'tulh. Matgim gu' gui' nat tu' bhaan xich joi'gilh gu Dios, jix io'm ji nar ge'p jum duukam, nat gu'x bhai' ba tu ja jii gu ja'tkam pui' mui' ip, daipu' diilh guch Xoi'kam nat bhaan jix bhai' tu ja jii. ¹⁶ Ba' dhi' bhaan jix maati' na cham tu'r ja'xbui' ip nat ji'x jum ua'tulh gu Adaan gio nat ji'x jup xich joi'gilh gu Dios. Na gu' gu Adaan mu ja'k ja bhich gu ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhi'ñdha', gu' ba' guch Xoi'kam nat ya'p ai, pui' ja'k jup tu duu na gu Dios pui' ti'ya' na biix

ba uañchudhix ka' guch ua'tulhdhara' sia ku chich mui'kim bach ua'tulh. ¹⁷ Na gu' gu Adaan nat jum ua'tulh, bix ja daam jii gu ja'tkam gu muuki', sia kut gu' tii diih gu Adaan jum ua'tulh. Ba' pu'ñi dai guch Xoi'kam ip nam bhaan bix jix bhai' ji bi'ya' buiñor gu Dios pui' pix, cham jum aa' nam tu' jax dhuñia'. Mi' dhir ba'p bax bhaai'n ka' nam bixchu'x bhai'm duukam bap tu buada'.

¹⁸ Ba' pui' nat jax jum ua'tulh gu Adaan nat ba' jai'chdhir nam pai'm tulhiiña' gu ja'tkam nam pui'p jum ua'tulhdha' nat jax jum ua'tulh gui', guch Xoi'kam jix bhai'p ja duu nat muu bhaan gu u'uux na gai biit. Ba' bix cham tu' bhaan kax u'ua'tulhdhix ka' am, dai nax bhai' ba tu ja jimda'. ¹⁹ Piam ja'pni ja'k jax ña pim ja'k jix bhai'x maatit kaaya': Gu Adaan cham tu' ka'm tii gu Dios nat jax tii tii'n na jax ja'k jix aa'. Pui' kut ba' bix ja daam jup jii gu ua'tulhdharga'n, na mit gu' mi' pui'p tu daa nat jax tu jii gui'. Ba' guch Xoi'kam nat ya'p ai, mi' pui' tu duu na jax jix aa' gu Dios, ba' bix pui'p ja duu nam jix bhai' ji bi'ya' buiñor gu Dios.

²⁰ Gu' ba' nat pai' dhuuk tu ua'na gu Moisees na jax ja'k tu aagix ka', jix io'm gø' bhai' jim gi'iilh gu ua'tulhdhara'. Gu' ji na gu' nat jix io'm gø' bam gi'iilh gu ua'tulhdhara', ba matgir nat gu Dios jix io'm jup jum gi'iilh nat jix ja joi'gilh gu ja'tkam. ²¹ Ba' aañ joidham jix bhai' ba tuñ jim xib, nañ gu' cham tu' bhaan kuiñcha ka bia' buiñor gu Dios, nat gu' xiñ joi'mdak jiñ chi bhaankam gu Gø'kam jich Xoi'kam, pui' nat jax jich dhaam jup jii gu muuki' nar kuiñcha'n gu Adaan nat jum ua'tulh.

6

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na ja'p ji buusan nach ko'iix buiñor gu ua'tulhdhara'

¹ ¿Jax japim ba' ilhdhat kəpəñ jaaduñ nat gu Dios jix io'm xich joi'gih nat pai' dhuuk jix io'm jum gi'ihl gu ua'tulhdhara'? ¿Panaas aa ba' kur am nach maa'n nach jax jich ua'tulhdhidha' na ba' gu Dios jix io'm jup gi'lhhdhidha' na xich joi'gi'nda'?
² Chaam tu' ji nar am nach kach ua'tulhdhidha', na gu' ja'p ji buusan nach aach ba ko'iix buiñor gu ua'tulhdhara'. ¿Jax gi dhuip kar am nach pui buiñor jup tui'ñgida'?
³ ¿Ka' pim ji chakui maat aa na chich maa'n maa'nkam pi x jup jich dhuu biima'n guch Xoi'kam na chich pai' dhuuk jich bopko suudai' ki'n, gio na chich maap jup koi jano' na mit pai' dhuuk mua?
⁴ Jano' na chich pai' dhuuk jich bopko suudai' ki'n, dhi' ja'p jir jum duukam na mit maap guch Xoi'kam much chua ti di'n kir jano' na mit pai' dhuuk mua. Ba' na chich maap koi guch Xoi'kam, pu kai'ñkam maap koi chich nach ba' jai' pui'p duduadii giop baapmigia' nat jax jum duu gui'. Mi' dhir ba' pu'ñi bar jix kiki' ja'tkam ka' ich, jix bhai' ba tuch jimda' ip ba', na gu' guch Gi'kora' na bixchu'x bhaai' na joidham tu'm jup tu duñia', dua'ñ guch Xoi'kam.

⁵ Ba' no' chich gu' pu'ñi jai' biima'n jup koi guch Xoi'kam, dho pui' biima'n duduadik jup baapam jachich nat pai' dhuuk duadik bam gui'.
⁶ Ba' bax maat ich nat guch ua'tulhdhara' biix bhai' pup bii biima'n guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit na mit bhaan sissapa jano' na mit mua, ba' xib cham tu'ch dhaam kap tu'ii'.
⁷ Na gu' gu jaroi' no'

ba muukix tukgaram bhaan, cham tu' daam ka jimda' gu ua'tulhdhara'. ⁸ Ba' ti jiiigi'ñ ich na chich biiima'n koi guch Xoi'kam jano' na mit mua, gio pui'p ti jiiigi'ñ ich na chich biiima'n jup duduadik baapam jano' nat pai' dhuuk duadik bam mi' dhir koi'ñga'n tir. ⁹ Jix maat ich ip sia na guch Xoi'kam cham tu' giop ka mukia', nat gu' muukik duadik ba bam, na gu' gu muuki' cham bhaai' na jax dhui giop ka mu'aa'. ¹⁰ Nat gu' guch Xoi'kam pu daipu' maa'nnim pix muu jich a'mkam nach jix u'ua'tulhdhix kat, pu cham ji'xkat pai' dhuuk ka mukia' ip gio, pu gammiji ba duaka' buiñor gu Dios jano' dir nat duadik giop bam. ¹¹ Ba' pu'ñi ip aapi'm, ti jiiigi'ñdha' pim na pim ba ko'iix buiñor gu ua'tulhdhara', ba' dai gu Dios buiñor japim pix ba dudua, na pim gu' maap bap tui'dhi' guch Xoi'kam.

¹² Ja'p japim xi dhui ya' dir ja'p ja'k gu ua'tulhdhara' na ba' cham pui jam daam jup tui'ñgida' jam tutku' bhaan. Cha'pim tu'p jum buixi'ñdha' sia ku tii jam chian na pim jix buam jum duukam jup tu duñia', sia chi jax chu tatda' jam tutku' bhaan. ¹³ Cha'pim mi dadoo'ñchi'ñdha' gu jam tutku' gu ua'tulhdhara' na cham biiix aixim bhaan pu tu buada' na jax ilhii'ñ, gu' ja'pji gu Dios na pim mui' xi dho'ñchidha' na ba' bhaan pu tu duñia' na jax jir jix bhai'm duukam. Na pim it gu' aapi'm ba koi buiñor gu ua'tulhdhara', ba' giop dudua pim it na pim ba' mi' dhir pui' ba tu duñia' na jax ja'k jix aa' dai gu Dios. ¹⁴ Mi' dhir dho gi ba' gu' cham tu' jam daam kap tui'ñgida' ji gu ua'tulhdhara', na gu' xi jam joi'mdat jam a'm ba ti niidhidha' gu Dios pui' pix, cham tu' na pim mi'

pu tu duñiim na jax tu aagix.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na cham tu' ja daam kap tu'ii' gu ua'tulhdhara' guch Xoi'kam j#gi'ñdham Rooma kam

¹⁵ ¿Ka' gu' jax gi ja'k ilhdhat kəə pim dhi' pui' na gu Dios pui' pix xich joi'mdat jich a'm ba ti ñidhim, cham tu' na chich pu tu duu na jax tu aagix? ¿Ka' gu' pui' ilhdhat kəə pim aa na cham jax bua siach chi ba'ch ua'tulhdhimik, kapbhai' na pui' pix xich joi'mdat jich a'm ti ñidhim gu Dios? Chaam tu' ji nar pui'. ¹⁶ ¿Jax gix maat japim no't jaroi' tujuandam tugi'ñ ki'n mi' pai' ba ai buiñor gu jax chu'm gə'kam pui' pix cham ji namkidhat? ¿Cham aam aa'nda' na mi' pui' tu duñiidha' na jax tiidaidha' gu gə'kam tugi'ñ, na gu' pu kai'ñkam mi aaya'? Pu'ñi ip dho no' jaroi' buiñor jup tui'dhi' gu ua'tulhdhara', jum aa'nda' na mi' pui' tu duñiidha' na jax jix aa'nda', ku gu' dhi' mu ja'k bhichdha' ji na pai' gammiji mi' pup jum tulhiidha'. Gu' ba' no't jaroi buiñor jup ai gu Dios, pu kai'ñkam buiñor jup aaya' na mi' pui' jimia' na jax jup jix aa'. ¹⁷ Ba' aañ taxchaabgi'ñ gu Dios na pim aapi'm dai gu Dios pix bar tujuandam tugi'ñ, joidham biix jam jujur ki'n japim mi' pui' jiim na jax jix aa', na pim it gu' pui' ja'k maat na mit jax jam aa'ñ, sia ku pim gu' biipi' dir giilhim kam tulhiidha' na pim jir tujuandam tugi'ñ ka' gu ua'tulhdhara'. ¹⁸ Mi' dhir na pim it bubuakik na pim xir tujuandam tugi'ñ kat gu ua'tulhdhara', mi' ja'k japimit jup baap na pim pai' mi' pui' ba jiim ba' na jax jix aa' gu Dios. ¹⁹ Aañ tu ua'rgidhat bhaan tu a'ga na tu' jax jum buada' ya' dhi oi'ñga'n na pim ba'x maatit jiñ

kaaya' nañ bhaan tu a'ga gu ii'mda' bhaan. Ba' pu'ñi na pimit jax dhuu na pimit do'ñchi gu jam tutku' gux buam jum duukam na pimit ba' biix aixim bhaan giilhim jum ua'tulh, pu'ñi pim jup do'ñchidha' gux bhai'm duukam na pim ba' mi' pui' ba jii'mda' na jax jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios, na pim jix u'uañ bap tui'ñgida' buiñor gui'.

²⁰ Na pim pai' dhuuk kar tujuandam tugi'ñ ka' gu ua'tulhdhara', chakui pim mi'p tui'ñgida' na pai' xib jix kii' ka'm ba jam nii'ñ gu Dios. ²¹ Pu cham tu' pimit mi chii na pim jax ja'k tu jimdat bii'pi' dir na pim jum ua'tulhi'ñdha', dai na pim bhaan pix ti bax xi'ir ba' xib, na pim gu' mu ja'k silh ba jii'mit na pim pai' gammiji git mi' pup jum tulhii'ñdha'. ²² Ba' xib na cham ka tu jam juantu'n gu ua'tulhdhara', dai na pim mi' pui' ba jii'm na jax jix aa' gu Dios. Dhi' dho gi gu' mi tigia' pim ji na tu'r jix kii'p jum duukam, na pim gu'x u'uañ ki'n bap tui'ñgida' buiñor gu Dios, ba' gatuuk dai na pim buiñor ba aaya' na pim ba' pu gammiji buiñor bap tui'ka'. ²³ Gu ua'tulhdhara' dai dhi' ki'n tu namki'ñ na mu ja'k bhii'chdha' gu jaro'i na pai' gammiji mi' pup jum tulhii'ñdha'. Matgim gu' gu Dios baidhika' ji na buiñor bap tui'ka' gammiji na pai' joidham jix bhai' ba tu jimda' gu jaro'i na bii'ma'n maa'n maa'nkam bap jum duñia' guch Xoi'kam gui' na xib jir jich Ge'kam tuk.

7

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na jax jir jum duukam pui' na jax chu aagix

¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jix maat japim na jax kai'ñkam jix jai'ch ka' jax na tu aagix ka'. Ba'

dhi' na jax tu aagix ka', daipu' na ji'x pi'x duaka' gu maa'nkam bhaan jup tui'ñgida', cham tu' na pui bhaan jup tui'ñgida' sia ku ba muukix. ² Pui' na jax maa'n gu ubii no' ti bina' na gu'm aa'nda' na bima'n jup tui'ñgida' gu chio'ñ na ji'x duaka', na gu' pui' ja'k tu aagix. Ba' no't gu' jax dhuukat ma muu gu chio'ñ, gu ubii cham tu' ki'n ji bi'ya' buiñor gu chio'ñ gui' na ba mukia', mi' pi'x juugit aaya' gu' na ji'x tu aagix ka' nam maap jup tui'ñgida'. ³ Ba' no' gu' gu chio'ñ ka dua nat gu ubii jumai ba oi gu chio'ñ, dhi' pui' ja'k bam kai'chdha' na jax gui' nam jir ganai' pi'x ka'. Ji' ji no't gu' pu'ñi tu' bhaan ma muu gu chio'ñ, dho gi gu' cham jax bua ji siat ba' jumai ba oi.

⁴ Ba' pu'ñim duu pim'it aapi'm jiñ jaaduñ, koi pim'it bima'n guch Xoi'kam na ba' aapi'm mi' dhir cham jam daam kap tui'ñgida' pui' na jax tu aagix, na gu' ja'p ji buusandat na dhi'r jam bina' kat. Gu' ji na gu' mi' dhir na pim'it giop dudua, jumai ba oi pim'it, na pim gu' guch Xoi'kam pi'x ja'k ba kaichu' gui' nat duadik giop bam koi'nga'n tir dir. Ba' dhi' gu Dios pi'x nat pui' ja'k tu duu nach ba' pu'ñi ya' dir ja'p ja'k bar jix kiki' ja'tkam ka' buiñor, ba' dai nach mi' pui' ba jiidma' na jax jix aa'. ⁵ Na gu' pui' na jax tu aagix ka', panaas kut dhi' ba'ch ñiñnich nach jix buam jum duukam jup tu duña' na chich chakui bima'n ko'ik guch Xoi'kam. Dhi' ba' mu ja'k jich bhichdhatu'ndat panaas nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiñdha'. ⁶ Gu' ji na chich gu' xib ba koi buiñor dhi' na jax tu aagix, ba' cham tu'ch dhaam kap tu'ii'. Dilhkob ja'k pi'x bap tu'ii' ich xib nach pai' dhir cham tu' bhaan jax jich aagit mi' pui' ba jiiim na jax jix aa' gu Dios. Dai

nach pui' tu duñiim na ji'k jax jich jurtudim gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n, cham tu' na jax chu aagix na tu ua'ñix u'uan ta'm.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na chich jax ja'k duuk maat nach a'm jup tu'ii' gu ua'tulhdhara'

⁷ ɔJa'p japim ilhdhat jiñ kəɛ añ jaaduñ na panaas ja'p kai'ñkam jup kai'ch iñ nar ua'tulhdhara' dhi' pui' na ji'k jax tu aagix? Chaam tu' ji matgim. Na gu' no' cham pai' jax tu aagix ka' git, añ xib pu cham mat ka' git na tu' pui'm tiiti' ua'tulhdhara'. Pui' na jax nañ pu cham mat ka' git xib no'p jir ua'tulhdhara' nañ biix aixim ja'p pix bhax chu aa'nda' gu tu' no' git chakui pui' ja'k tu aagix ka'. Gu' ji na gu' ja'pni tu ua'ñix: “Jir ua'tulhdhara' no'p gan ja'p pix biix aixim bhax chu aa' nap git xi chu bia'ka' gu tu'.” ⁸ Gu' ba' gu ua'tulhdhara' dhi' bhaan jim iatak na ji'k jax tu aagix bhai'ch dhaam ji jii, panaas ba' kut dailh gu ua'tulhdhara' pui' ja'k tu dai na jax ja'k tu aagix ka' na ba' dhi' bhaan jix bhai'ch bhiiya'. Na chich gu' dhi' ba' bhaan bhai' ji ñiñña nach jax ja'k jich ua'tulhdha', mu ja'k jach ba' ba jiiimit nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiindha'. Na gu' no' pu cham pai' jax tu aagix ka' git, pu cham pai'x jai'ch ka' git gu ua'tulhdhara'. ⁹ Nañ pai' dhuuk chakui mat ka' añ na jax tu aagix ka', joidham jix bhai' tu jimda' iñ panaas, pu cham pai' bhaan jax jiñ aa'nda' iñ gu tu' ua'tulhdhara'. Gu' ji na gu' na ñich pai' dhuuk bhai' ji maat na ji'k jax tu aagix, panaas kut mi' dhir kia'pix bhai' ji jai'chdhir gu ua'tulhdhara', ¹⁰ ba' dai na mu ja'k bañ bhichdhatu' nañ pai' gammiji mi' pup

jiñ chulhiiñdha'. Na gu' dhi' na ji'k jax tu aagix, tii pu kai'ñkam tum ua'na nach mi' pui' jimia' na ba' mi' dhir jix bhai' ba tuch jimda', gu' ji na gu' ja'kbui' kat mu ja'k pix bach bhichdhatu' nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiiñdha'. ¹¹ Gu' bak ji nat jax dhui pix bhaan jix bhai'ch bhii ji gu ua'tulhdhara' pui' na ji'k jax tu aagix, pui' kut ba' panaas dhi' mi' dhir mu ja'k jup jich bhich nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiiñdha'.

¹² Ku gu' tiiir jix uañ ji dhi' bix na ji'k jax tu aagix, cham tu' na ua'tulhdhara' bhaan jup tu'ii'. Bix ji'ma'n na ji'k jax tu aagix jir mi' pui' na jax jum kai'ch, jir jix kii'p jum duukam. ¹³ ¿Gu' ba' ja'p kai'ñkam jup kai'ch iñ aa panaas jiñ jaaduñ na gux kii'p jum duukam ba' mu ja'k ti bhibhichu'n na pai'r tu tulhiiñara'? Chaam tu' ji matgim. Gu' ja'pji gu ua'tulhdhara' na dhi' bhaan ti bhibhii na ji'k jax tu aagix, panaas ba' ku dhi' na jax ja'k tu aagix pui' ja'k tu bua, sia ku tiiir jix kii'p jum duukam. Gu' ji nat gu' dhi' bhaan jup matgir ba' nar jix buam jum duukam gui' na pui'm tiiiti' ua'tulhdhara', diilh maaxik jum kii.

¹⁴ Jix maat ich ip na pui' na ji'k jax tu aagix jir tē'kob kam, cham tu'r ya' kam dhi oi'ñga'n bhaan. Ba' aach nach jir ya' kam dhi oi'ñga'n bhaan, ja'p ji buusan nach ga'lhix buiñor gu ua'tulhdhara' na ba' mi' dhir jup tuch juantu'n nach jup tu buada' na tu'r jix buam jum duukam. ¹⁵ Aañ cham maatit na jax kai'ñkam pui' ja'k tuch jimda', na gu tu' no'ñ tii jax jix dhuñiim nañ jax jix aa'nda', cham jixdha'ñ mi' pu duñia', gui'ñ pix pui' ba duiñchu'nda' nañ tu' tii cham aa'nda' nañ pu duñia'. ¹⁶ Gu' ji na gu' nañ jix bhai' xiñ ga'nga nañ

pu'ñi cham tu' mi' pu buada' gu tu' nañ tix aa'nda', dai gu tu' nañ cham aa'nda' nañ pui' ba tu duñia', dhi' bhaan jix maati' nar jix bhai'm duukam pui' na ji'k jax tu aagix, cham tu' na ua'tulhdhara' bhaan jup tu'ii'. ¹⁷ Ba' cham tu' aañ nañ pui' tu buada' gu tu' nar jix buam jum duukam, gu' ja'pji gu ua'tulhdhara' nañ a'm jup tui'ka' na pui'ñ dhuiñchu'nda'. ¹⁸ Ba' bax maat iñ na guñ chuuku' ya' kam dhi oi'ñga'n cham tu'x ki'p jum duukam bhaan jup tui'dhi', gu ua'tulhdhara' bhaan jup tui'dhi'. Na gu' gu tu' no'ñ tix aa' nañ pu duñia', cham jañ ji'xdha' pu duñia'. ¹⁹ No'ñ ti pux chu duñiim na tu'r jix bhai'm duukam, dai gux buam jum duukam jañ pix pu tu duñia' nañ tu' ti cham pu duñiim ka'. ²⁰ Gu' ba' no'ñ gu' aañ ti cham pu duñiim gu tu' nar jix buam jum duukam, dhi' bhaan jix maati' na cham tu' aañ nañ jix buam jum duukam jup tu buada', gu' ja'pji gu ua'tulhdhara' nañ a'm jup tui'ka' na pui' ja'k jiñ dhuiñchu'nda'.

²¹ Jix bhai'x mat ka' iñ ti na cham jir am ka' gu tu' nañ pui' ba tu duñia', gu' pix ji na gu' panaas dai dhi'x bhaai'n ka' nañ pu tu duñia' na tu'r jix buam jum duukam ka', siã kuñ gu' aañ ti cham aa'. ²² Jiñ jur am bhaan aañ ti jii'gi'ñ nar am pui' na ji'k jax tu aagix, ²³ gu' ji na gu' ja'p dir ja'k jiñ a'm jup baapak jumai na pui'ñ jurtu'n nañ cham mi' pui' jimmida'. Dhi' ba'r di' gu ua'tulhdhara' nañ a'm jup tu'ii', panaas ku ja'p jiñ dhuuk na mu pai'ñ kuup nañ ba' cham mi' pui' jimia' na jax jir am.

²⁴ Ja'p moox buam iam. ¿Jaroo ba' chiñ palhbuidha' nañ mu ja'k ba jim nañ pai' gammiji mi' pup jiñ chulhiñdha'? ¿Jaroo ja'k jootsa' gu ua'tulhdhara' nañ dhaam jup tu'ii'? Na gu' aañ

cham bhaai' nañ d̄iilh ja'k jootsa'. ²⁵ Dai dho gu Dios jix bhaai' na pu duñia', dhi' nañ jaro'i tax-chaabgi'ñ aañ bhaankam gu Gø'kam jich Xoi'kam. Ba' sia kuñ t̄i ti j̄iigi'ñ nar pui' na ji'k jax tu aagix buiñor gu Dios, guñ chuuku' bhaan mi' pui' tu daa'ñchu' iñ na jax jiñ jurtu'n gu ua'tulhdhara'.

8

Na bhaan ba tu a'ga' gu Paablo nam guch Xoi'kam j̄iigi'ñdham mi' pui' j̄iim na jax ja jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'

¹ Na gu' gui' nam ji'k buiñor bap tui'ñgida' guch Xoi'kam, cham tu' mu ja'k ka j̄iimda' am nam pai' gammiji' git mi' pup jum tulhiiñdha', nam gu' cham tu' mi' pui' ka j̄iimda' na jax jix aa'nda' gu ja tutku', gu' ja'pji daipu' na jax p̄ix ja jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. ² Na gu' no'ch pu'ñi buiñor jup tui'ñgit guch Xoi'kam mi' pui' ba j̄iim na jax jich jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', cham tu'ch dhaam kap tui'ñgida' gu ua'tulhdhara', ba' cham tu' mu ja'k ka j̄iimda' ich nach pai' gammiji' git mi' pup jich chulhiiñdha'. ³ Gu Dios pui' ja'k ba tu duu gu' nat tu' cham ji'xdha' pu duu gui' na jax tu aagix nat Moises tu ua'nak, cham bhaai'n ka' gu' na jax dhuich pataasa' guch chutku' bhaan nach jir ya' kam dhi oi'ñga'n. Ba' gu Dios bhai' ma joot gu d̄iilh Maraa'n pu chu'm jup xi dhuuk na jax chu'm gu ya' kam maa'nkam dhi oi'ñga'n ta'm nat ba' ya' muu jich a'mkam nach jix ua'tulhdhix, pu'ñi dhuuk ba' cham tu'ch dhaam kap tu'ii' xib guch ua'tulhdhara'. ⁴ Gio pu kai'ñkam pui' ja'k duu ip na

ba' pui' ja'k dui bax bhaai'n ka' nach mi' pui' ba jimia' na jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, nach gu' cham tu' mi' pui' ka tu daa'ñchu'nda' na jax jix aa'nda' dhich chutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n bhaan, gu' ja'ppi na jax ja'k jich jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

⁵ Na gu' gui' nam pui' mi' pui' tu daa'ñchu' na jax jix aa'nda' gu ja tutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n bhaan, dai gu tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n nam bhaan jix buam jum aa'nda'. Gu' ba' gui' nam mi' pui' jii'mda' na jax jup ja jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na cham maax, dai gu tu' na cham maax jam bhaan jix buam jup jum aa'nda'. ⁶ Gio gu' gu jaroi' nax buam jum aa'ntugit gaagidha' na jax jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dhi' joidham jix bhai' tu jimia', na gu' buiñor ja'k aaya' gu Dios na pai' joidham jix bhai' tu tatda'. Gu' cham ji gui' na dai bhaan jix buam jum aa'nda' gu ya' kam dhi oi'ñga'n na tu'x maax, na jax jurtu'nka' gu tukga'n, dai gu' na mu ja'k bhiiya' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'.

⁷ Gio gu' gui' nam pu'ñi dai bhaan jix buam jum aa'nda' na jax ja jurtu'nka' gu ja tutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n, dhi' bhaan jix maati' ka' nam jix bhaamki'ñdha' gu Dios, na gu' cham bhaai'n ka' nam jax dhui mi' pui' jimia' na jax tu aagix buiñor, gio gu' cham ji'xkat mi' pui' jimia' am sia pik jax ka' git. ⁸ Ba' cham ji'xkat ja kii'galhdha' gu Dios gui' nam pu'ñi daix buam jum aa'ntugit gaagidha' na jax ja jurtu'nka' gu diilh ja tutku', na gu' dai gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch ka' nam jix kii'galhi'ñdha'.

⁹ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ, cham tu' mi' pui' ka tu

daa'ñchu' pim na jax jam jurtu'n gu jam tutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n, gu' ja'pji dai na jax p̄ix jam jurtudim gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, gui' dho ji no' silhkam jam a'm jup tui'dhi'. Na gu' gu jaroì' no' cham mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax ja'k tu jii guch Xoi'kam, cham tu' bhaan jup tui'ñgida' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios. ¹⁰ Gu' ji no' gu' mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax ja'k tu jii guch Xoi'kam, dho gi gu' dhi' bhaan jix maati' ka' ji na bhaan tajaanix ka' gu silhkam jix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios. Gio dhi' bhaan jix maati' ka' nat gu Dios mi' dhir ba baabu na pai' bhaan kap tui'ñgit gui' na diilh jax ilhii'ñdha' na pu tu duñiidha' na tu' ya' dhi oi'ñga'n jax jum bua. Sia dhi' bhaan jup jix maati' ka' nat gu Dios bui'ñor jix bhai' ba bii, ba' cham tu' mu ja'k ka jimda' na pai' gammiji git mi' pup jum tulhiidha', na gu' ba uañchudhix ka' gu ua'tulhdharga'n. ¹¹ Gu' ba' no' gu' silhkam jam a'm tajaanix gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, nat jich Xoi'kam gio dua'ñdhak jup bamii' mu dir koi'ñga'n tir, dhi' ji' Dios nat bamii' guch Xoi'kam, jai' tutku' jam makia' na pim ba' cham tu' pui' ka tu jimda' na jax b̄ipi' dir, sia ku gu' pui' na jax bar ya' kam dhi oi'ñga'n. Gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n p̄ix jai' jam pataaxdha' dhi' na jam a'm ba tajaanix.

¹² Ba' pu'ñi p̄ix aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jich a'm jum aa' nach mi' pui' jimia' na jax jich jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, cham tu' na jax jich jurtu'nka' guch chutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n. ¹³ Na gu' no' pim aapi'm mi' pui' jiim na jax jam jurtu'nka' gu jam tutku', mu ja'k bh̄iya' pim na pim pai' gammiji

mi' pup jum tulhiiñdha'. Gu' cham ji no' pim gu' mi' pui' jiiim na jax p̄ix jam jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, na gu' dai na pim buiñor jimia' gu Dios na pai' joidham jix bhai' ba tu jam jimda'. Ba' dhi' ja'p ji buusnia' na pim mu'aa' gux ua'tulhdhix kam jam tuuku' na pim bhaan kap tui'ñgida' b̄ip̄i' dir.

¹⁴ Ba' gui' nam pu'ñi mi' pui' jiiimda' na jax p̄ix ja jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, dhi' pui'm t̄iti'nda' am nam jir maamra'n gu Dios. ¹⁵ Ba' cha'pim jix chotdonit mi' pui' jiiimda' na jax jam jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Na gu' dhi' cham tu'r di' gux buam jum duukam na ja'p p̄ix tu jam juantu'n na ba' mi' d̄hir cham bhai' ka tu jam jimia', gu' matgim dhix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui' ba jam duu ji na pim jir maamra'n ka' gu Dios. Dhi' p̄ix jix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui'ch jurtu'nka' nach ba' gu Dios pui' iimda' nar jich Gi'kora'. ¹⁶ Dhix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' maap jum dagia' am gu d̄iilh jich ii'mda', ba' maa'n ñi'ook xip dui am mi' d̄hir pui' ba t̄i'ya' nach aach jir maamra'n gu Dios. ¹⁷ Gu' ba' no'ch mi' d̄hir pu'ñi bar maamra'n gu Dios, dho dai nach a'm ba tu bi'ya' gui' nat tu' Dios d̄iilh jich iimchux. Ba' dhi' na tu'ch a'm bi'ya', maap jich a'm ji bi'ya' gook dit guch Xoi'kam, ku gu' no' chich ja'xbui' pui'p jich chulhii ji nat jax jum tulhii guch Xoi'kam, ba' mi' d̄hir dai nach buiñor ba aaya' na pai' joidham jix chu abhaar.

Na pui' ba t̄i'ya' gu Paablo na cham jax bua sia kuch jich chulhiiñ xib

18 Aañ ja'pni ilhii'ñ, na cham tu' ja'xbui'p jir gø' dhi tulhiiñara' na jax gui' nach tu' tigia' gatuuk na joidham jix abhaar. Aañ jiñ bui jir cham tu' dhi tulhiiñara'. 19 Na gu' nat ji'k tu'p tu duu gu Dios dhi oi'ñga'n bhaan, ti ti nira am na git bam aaya' gui' gu tanoolh na pai' dhuuk gu Dios dñlh ba tu aa'nda' nam jir jaro'i' dha' gu maamra'n. 20 Cham tu' pui' ja'k tu'm tu bii gu' nat jax pik kai'ñkam tiip tu duu gu Dios gui' na tu'x chu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n. Ku gu' cham tu' ji nat dñlh pui' ja'k tu bii, gu' ja'pji gu Dios nat dñlh pui' ja'k jix aa, ba' kapup jix bhaai' na jax dhui gio pui' ja'k jup tu bi'ya' nat jax pik kai'ñkam jup tu duu gu Dios. 21 Na gu' gu Dios pix dñlh pui' ja'k tu duña' na jax ja'k gio pu chu'm jup tu bi'ya' nat jax pik kai'ñkam jup tu duu, na gio tu'p bax chu bhaai'n ka', cham tu' na gatuuk cham pai' tu matgilhia'. Na gu' xib bhaan jup tu'ii' gu tulhiiñara' dhi' nat ji'k tu'p tu duu gu Dios. Ba' gu Dios pix dñlh giox joi'mdaip ja tiigix bhai' ja duña', pui' ip na jax jix joi'mdat ja palhbui'ñ gui' na maamra'n ba ja ilhii'ñ. 22 Jix maat ich na giilhim tulhiiñara' tir jup tu tui'dhi' dhi' bix nat ji'k tu'p tu duu gu Dios ya' dhi oi'ñga'n, tiix ko'kom tum bua ja'p na jax maa'n gu ubii no' bax chigim gu alhii nax ko'kom jum buada'. 23 Ba' pu'ñip suan ich aach jich ii'mda' ir bhaan, nach gu' pui'p jich chulhiñ na jax gui' nat tu'p tu duu gu Dios, sia ku gu'ch a'm jup tu'ii' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Dhix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' biipi' bach onbai' gu Dios na ba' dhi' bhaan jich onbai'ñdha' ip gu gø'p jum duukam gatuuk. Gio no' ba pataaxix guch chutku', mi' dhir dai nach tu' silhkam bar maamra'n ka' gu Dios, nach gu' cham

tu'x buam jum duukam kap tu buada'. ²⁴ Ba' dhi' pu'ñi nach ti nñira nach jich dhuñia', dhi' bhaan cham mu ja'k ka jiim ich nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiñdha'. Aapi'm jix maat na gu tu' no'ch nñira, cham tu' ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch nach bia'ka' gu tu', piam kuch mi' pai' nñidhat jup kai'chdha', gu' ja'pji cham tu' ji nach nñi'ñdha', pui' kuch ba' ti nñirda' pix. ²⁵ Ba' dhi' nach tu' nñira xib, cham tu' bia' ich ni kuch nñi'ñ. Silh pix nach ti nñira na pai' dhuuk pui' tum duñia', ba' gammiji jich a'm jum aa' nach ti nñirda' cham ñikix kam.

²⁶ Gu' ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jich palhbui'ñdha' ip gu tu' no'ch cham am bu-atu' piam kuch cham maat. Na gu' no'ch cham maatit tu daan buiñor gu Dios na jax ja'k jum aa' nach buiñor tu daanda', gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mi' dhir pui' soi' titdada' gu Dios jich a'mkam, dai na cham tu' ñi'look ki'n ja'p nach jax kai'chdha' aach. ²⁷ Na gu' gu Dios ðiñlh jix maatit ke'ke' na jax kai'ñkam jup titdada', na gu' gu Dios siax mat ka' nam jax jir tu'm ka' gu ja'tkam ja jujur am bhaan. Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui' pix titdada' gu Dios no'x aa' na pui' tu duñia' nam jax titdada' gui' nam buiñor jup tui'ñgida'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na cham ji'xkat jax jich dhooda' gu tu' aach nach buiñor ti jñgi'ñ guch Xoi'kam

²⁸ Jix maat ich na gu Dios pix jup tu duiñchu'nda' na ba' joidham jix bhai' tu ja jimda' gui' nam buiñor tu daanda', gui' nat ji'k ja a'm ti tñ nam mi' pui' jimia' na jax jix aa'. ²⁹ Pu bijik dir bax maat gu Dios nam ji'k buiñor ti jñi'ñdha' gu ja'tkam, ba' pu

jano' dir pui' pu tii ip nam pui'p jir tu'm ka' na jax gu Maraa'n. Ja'p ji buusnia' nam jir jajaa'nni'ñ ka', dai na gu Maraa'n jir bii'pi' kam ka'. ³⁰ Ba' pui' nat jax tii bijik gu Dios nam jir pu chu'm ka' ip na jax gu Maraa'n, xib dai nat pui' ba ja duu nat jax tii. Ba' nat pui' xi ja dunaak, pui' ja'k tu duu ip nam jax ja'k jix bhai' ji bi'ya' buiñor. Ba' na mit jix bhai' ba bii buiñor, dai nat pui' ba tii ip nam buiñor aaya' na pai' dhir jix io'm jir gø'kam nax chu abhaar.

³¹ Dho jaiñ, ¿jax ba'r jum duukam jiñ jaaduñ dhi' pui'? Dho nach palhbui'ñ dho gu Dios xich joi'mdat bix aixim bhaan, jich a'm ti niidhim. Ba' cham ji'xkat jax jich dhooda' sia chi jaroi' tii xich bhaamki'ñ. ³² Nat gu' gu Dios cham tu' xich dhai' gu Maraa'n, gu' ja'pji nat cham jax ji chi'ik tu maa nat ba' ya'ch a'mkam muu na ba' mi' dhir jix bhai' ba tuch jimda' pu'ñi. Gu' ba' nat cham jich dhai' gu Maraa'n, dhi' bhaan jix maati' ip na bixchu'ch a'm jup tu tu'ii' bima'n gu Maraa'n.

³³ Gio cham ji'xdha' jaroi' pui' ka ja tii'da' nam jix u'ua'tulhdhix gui' nat Dios diilh ja a'm ba ti tii, nat gu' diilh gu Dios pui' ba tii nam cham tu' bhaan kax u'ua'tulhdhix. ³⁴ Ni ku cham ji'xkat jaroi' jax ti'ya' nam mu ja'k jium nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. Jax dhui nat gu' mi' dhir bach boosolh guch Xoi'kam nat muu jich a'mkam, gioch a'mkam duadik bam ip. Xib sonpan daa gu Dios kii'n dir ja'k, ba' bhai' dhir soi' titdatu' xib jich a'mkam. ³⁵ ¿Tu' pim ilhii'ñ jiñ jaaduñ na mi' dhir kach boosga' na pai' xich joi'mdat jich a'm ba ti niidhim guch Xoi'kam? ¿Gu tulhiiñara' aa? ¿Ka' gux xijaim jum aa'ndam aa? ¿Ka' no'm jich gib aa gui' nam xich bhaamki'ñdha'? ¿Ka' gu bhiogi' aa? ¿Ka'

no'ch cham ka bia' aa nach tu'ch chii'dha'? ¿Ka' no'ch muuki' chir bap tui'dhi' aa? ¿Ka' diilh aa gu muuki'? ³⁶ Na gu' pui' tu ua'nix mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam, jup jum kai'ch:

Bix pix ba xich koodak am gu ja'tkam nach jum bui ti jii'gi'ñ aapi' Dios,
ja'p tu'ii' ich panaas na jax gu kakasnir no'm amuub ba ja tuttu nam pai'm koo'n.

³⁷ Matgim chaam tu' ji na tu'ch dhaam jup tu'ii'. Ja'kbui'ch ja daam jup tu'ii' ji dhi' bix na jik jir jix buam tum duu'nkam, nat gu'ch palhbui guch Xoi'kam xich joi'mdak nach ba' pu'ñi ja daam jimia'. ³⁸ Ba' cham jixkat tu' mi' dhir kach boosga' na pai' xich joi'mdat jich a'm ba ti niidhim gu Dios, sia chi moo tu' muuki' ka' git, piam gu tu' na duaka', nix chu' gu noonbi'ñ gu Dios, nix chu' gu tu' nam tu dudua'ii'mda' bhaan nam ti bix aixim jix bhaai' nam pu tu duña' nam diilh jax ilhii'ñdha', nix chu' gu tu' na xib jix maax, nix chu' gu tu' na gatuuk tu maaxilhia', ³⁹ nix chu' gu tu' na təkob ja'k jix chu jai'ch, nix chu' gu tu' na tuukab ja'k jup jix chu jai'ch, nix chu' dho moo gu tu' na Dios jup jir duñii'ñ ku cham bhaai' na jax dhui mi' dhir jich boosga', na pai' xich joi'mdat jich a'm ba ti niidhim gu Dios bhaankam guch Xoi'kam nar jich Gekam tuk, na gu' guch Xoi'kam pix bhaan jix maati' na xich joi'mdat jich a'm ti ni'ñ gu Dios.

9

*Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nat gu Dios ja a'm ti ti
gu Israel kam ja'tkam*

¹ Ba' aañ ja'pni xi jam tiddam jiñ jaaduñ, silhkam pui' tu tatda' nañ jax jam tida', cham tu' nañ

jam iatgidha', nañ gu' aañ silhkam tu a'ga nañ ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'ñ mattu'n nañ jax ja'k silhkam tu a'gada'. ² Ja'pniñ xi jam tïdam: Aañ gammiji tiix buam jiñ aa'nda'ñ jur am bhaan, panaas kuñ gammiji pix dhi' bhaan jix ka'ook ka'. ³ Pui'ñ aa'nda' iñ gu' nañ ja a'mkam jiñ chulhiña' guñ jaaduñ nach maap jir jich oi'dhagam, no' git pu'ñi ja'k iam cham mu ja'k ka jiidam' am nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha', siat chi moo pu cham tu' ki'n jiñ palhbui guch Xoi'kam. ⁴ Jir pu chu'm am ip gu' na jax aañ, maa'n nach jax pix jir Israel kam ja'tkam gui' nat Dios pui' ja duu nam jir maamra'n ka'. Dhi Israel kam ja'tkam, joidham jix abhaar ki'n ja buim mamxidhimik gu Dios, ja aa'ñdhak ba' na jax ja'k tu tui'ka' ja bui gio na jax ja'k tu aagix ka', gui' nat ba' Moisees ba tu ua'na, gio ba' nam jax ja'k tu't tu daanda' buiñor, gio ba' nat bixchu' tu ja iimchuxdhak na gatuuk tu ja makia'. ⁵ Dhi Israel kam ja'tkam jir bopxi'ñ am gu bijik dir kam jich bopxi nam pui'p jir Israel kam ja'tkam kat. Ba' dhi Israel kam ja'tkam ja bui dhir jai'chdhir guch Xoi'kam, pui'p jir Israel kam ba' tuuku' bhaan. Dhi'r di' pix gu Dios gui' nat jup tu duu bix na ji'k tu'x chu jai'ch, pui' ku ba' dai gui'x bhai' nach gammiji buiñor tu daanda', iam git jach moo pui' pu duiñchu'nda' gammiji.

⁶ Ku gu' cham tu' ji nach jax jich aa'nda' na gu Dios ba' cham pui' tu duiñchu' nat jax ja tïdak guch bopxi kat, gu' ja'pji nam gu' cham tu' silhkam bix jir Israel kam ja'tkam, sia kum jai' dhit pui' tim ilhi'ñ. ⁷ Na gu' cham tu' silhkam bix jir bopxi'ñ am gu Abraam gui' nat ji'k ti tu bopxicha, na gu'p

titda gu Dios gu Abraam: “Bhaan dir gum mar Isaak jap mui' tu bopxicha'.” ⁸ Ba' dhi' ja'pnir jum duukam, na gu Dios tu' silhkam bopxi'ñ ja ilhii'ñdha' gui' nam pui'p tu jimda' nat jax tu jii dñilh gu Abraam, cham tu' gu jaroi' na ja'p pix pui'm ilhii'ñdha'. Ja'p ji buusanda' gu' nam mi' dñir maaxilhia' na pai' gu Isaak nat jax tñidak dñilh gu Dios gu Abraam. ⁹ Gio ja'pni'p tñi' n jano' gu Dios gu Abraam: “Gamai' ja'kia'nñi'ñ moo gio ya ja'p jup ba oiri, ampik maa'n ba tigia' gu alhii gum biina' Saara.”

¹⁰ Gio mi' dñir gatuuk pui'p jum duu ip na mit gook maaxir gu maamra'n gu Rebeeka, daipu' dñilh jir ja taat ka' gu' tii guch boxii Isaak. ¹¹⁻¹³ Ba' pu biipi' dir ba aagi'ñ gu Dios gu Rebeeka nam jax jir tu'm ka' gu maamra'n gatuuk, nat gu' pu pui' ja'k ba tu duu dñilh gu Dios, sia ku mit chakui maaxir gu maamra'n, ni ku mit chakui tu'x buam jum duukam jup tu dunaak, piam ku gu' gu tu'x bhai'm duukam. Jup titda gu Rebeeka: “Gum mar gui' na biipi' maaxilhia', bitaa'n ji bi'ya', ba' gui' na gatuuk maaxilhia', t'k'kob ji bi'ya'.” Ba' ja'p ja'k iam na iam pix pui'p tu ua'ñix jup jum kai'ch ip: “Aañ dai gu Jakob jix joi'mdak tñi, gu Esauu ba' cham.” Ba' dhi' bhaan pup jix maati' na gu Dios pui' duñia' gu jaroi' na dñilh jax ilhii'ñdha', siatti tu'x buam jum duukam jup tu duu piam ku gu' cham.

¹⁴ ¿Gu' dhi' bhaan jach ba' pui' kai'chdha' aa na gu Dios cham tu' mi' pui' tu duiñchu' nat jax tñi'ñk bijik? Chaam tu' ji matgim. ¹⁵ Jax dhui nat gu' gu Dios pui' pu tñidak ip gu Moisees bijik, jup xi chñidak: “Jix joi'mdat tigia' iñ gu jaroi' nañ

ilhi'iñdha'. Jix bhai' duñia' iñ ip gu jaroi' nañ dñilh ilhdha'." 16 Dho jaiñ, gu jaroi' bak na dñilh ilhi'iñdha' gu Dios nax joi'mdai tigiix bhai' duñia', gu' pur cham tu' ka' ji gu jaroi' sia ku tii bñix aixim jix bhai' tu bua, na jax ja'k tii xi ilhi'iñdha' na git jix bhai' ji bi'ya' buiñor gu Dios, na ba' git mi' dñir bax joi'mda'. 17 Na gu'p jum kai'ch ip maa'n kap na tu ua'ñix na mit pai' tu ua'nak gu bijik ðir kam nap titda gu Dios gui' nax io'm jir gø'kam ka' Ejipto: "Aañ pu kai'ñkam jix io'm gø'kam ki'n jum dai ya' Ejipto, nap ba' aap jiñ a'mkam bhaan matgilhia' ja bui bñix gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch ya' dhi oi'ñga'n nañ jax jir gø'kam, na bixchu'x bhaai' nañ pu tu duñia' nañ dñilh jax ilhi'iñdha'." 18 Ba' dhi' bhaan jix maati' na gu Dios jix joi'mdai tigia' gu jaroi' na dñilh ilhi'iñdha', gio ba'x bhaai' ip na pui' duñia' gu jaroi' na ilhi'iñdha' na kabkada' gu juraa'n.

19 Gu' ba' no' gu' maadit aapi'm jax kai'ch jiñ jaaduñ: "¿Gu' jax ji ba' ku ba' gu Dios bhach kusbi'ñ nach pui'x u'ua'tulhdhix, na gu' pui' cham bhaai' nach tu' bhaan jax chñda', daipu' na dñilh jax ilhi'iñ pix na pu tu duñia'?" 20 ¿Gu' aap ba'p jir tu'p tu'm da' kup ba'p tikkada' gu Dios na jax kai'ñkam pui' tu bua, nap gu' cham jir jupaabkamu'n? Jir jup duñii'ñ ap pix gu'. Paa pim gi duuk køø gu bhi'ñ ja'aa na jax titda gui' nat jup duu: "¿Jax ku pich ba' pu chu'm jup jiñ dhuu?" 21 Gu' matgim daipu' ji gui' na jaja'p tu buada' nax mat ka' na jax chu'm jup ja duñia'. Dñilh bhñrai gu bhi'ñ da'munai pu chu'm jup ja duñia' na jax chu'm ilhdha', siat chip ja duu gu i'lhich jaja' gui' na gampai' tu'm ka', piam ku gu' gui' nax kiki' pa' ka', piam ku gu' gui'

nax io'm jix kiki' ka'.

²² Ba' gu Dios pu'ni ip, pu pui' ja'k duu bijik nam jum tulhiiña' gu ja'tkam gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa', tu dai ba' na pai' dhuuk pik jum aaya' nam jum tulhiiña' na ba' dhi' bhaan matgilhia' na jax jir g'e'kam. ²³ Ba' pui'p tu dai ip na pai' dhuuk jup jich aagi'ndha' na xich joi'mdat jich a'm ti ni'iñ aach nach ji'k mi' pui' jii'mda' na jax jix aa', nat puch a'm ti ti ip bijik dir nach buiñor aaya'. ²⁴ Ba' gui' nach ji'k pu'ni buiñor aaya' gu Dios, gu Dios diilh ji'k pix mi' dhir jich boosolh ja bui gu Israel kam ja'tkam, gio ji'k ja bui dhir ip gui' nam cham jir Israel kam. ²⁵ Na gu'p jum kai'ch mi' u'uan ta'm nat pai' tu ua'nak gu Oseas bhaankamu'n gu Dios:

Gui' nam cham jir jiñ ja'tkam tuk,
 aañ pui' ja duña' nam bar jiñ ja'tkam tuk ka'.
 Gio gui' nañ cham ja da'dat,
 bax ja da'da' iñ.

²⁶ Ba' palhiip iam ja'p ja'k dhi' ka'm pix dhi u'uan jup jum kai'ch ip:
 Aapi'm na pim cham jir jiñ ja'tkam tuk,
 maamra'n gu Dios duakam japim bar jum tiitgidam ka'.

²⁷ Ba' gu Isaiiyas na bhaan tu a'ga ip gu Israel kam ja'tkam, jup kai'ch: “Sia kum ja'p pix tu'ii' gu Israel kam ja'tkam na jax gu o'ya na mu ja'p katka' g'e' suudai' jugii'ñ, ji'k pix jam jimia' buiñor gu Dios, cham tu' bix, ²⁸ jano' na pai' dhuuk cham xiim pui' tu duña' gu Dios na ji'x oi'ñga'n nat jax ti'ik bijik.”

²⁹ Na gu' ja'p ja'k iam ja'pnip kai'ch ip gu Isaiiyas: No' git gu Dios gui' na bixchu'x bhaai' na pu tu duña' cham jich bopxichu'nda' git,

xib jach gít ja'p ba tui'ñgida' na jax gu Sodooma kam kat ja'tkam gio gu Gomorra kam.

³⁰ ¿Jax ba' kai'ñkam jup jum kai'ch dhi' pui'? Dho na gu' gu Dios pu'ñix kikii' ja'tkam ba ja tigia' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam ka', dai pix no' mit tu' silhkam buiñor ba ti jii'ñ soi'm ilhdhak, sia kum gu' tii cham tu' ga'nga nam jax ja'k duix bhái' ji bi'ya' gít buiñor gui'. ³¹ Ba' gu Israel kam ja'tkam nam tii mi' pui' jiiim na ji'k jax tu aagix, nam ja'p jum aa' nam gít pu'ñi ja'k jix bhái' ji bi'ya' buiñor gu Dios, ja'kbui' kat gampai' ji bii mit. Cham tu'x kikii' ja'tkam ja tii gu Dios. ³² ¿Jax ba'r jum duukam chi? Dho nam gu' cham tu' soi'm ilhdhat buiñor ti jügi'ñdha' gu Dios, daipu' gu tu' nam jax buada' nam bhaan gø'gørkam jum taat ka'. Ja'p ji buus ba' na mit dhi' bhaan jutbuk ia'ri, ja'p na tu' jodai no' ñich bhaan jutbuk ia. ³³ Pui'm kai'ch ji gu' maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam na bhaan tu a'ga dhi' na pui' ji buusan na gu jodai, jup jum kai'ch:

Maa'n jañ mi' ja daaxdha' gu jodai gu Sion oi'ñkam nam ba' dhi' bhaan jutbui ia'lhia'.

Ba' gu jaroí' na bhaan bam machia' dhi jodai, cham tu' bhaan jum xi'irbo' gatuuk.

10

Na bhaan ba tu a'ga' gu Paablo gu Israel kam ja'tkam gio gux bhái'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam

¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ tix aa' nam gít gu Israel kam ja'tkam cham mu ja'k bhiiya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', tii ja a'mkam pui' ja'k tu daañchu'nda' iñ buiñor gu Dios. ² Jix

maat iñ aañ nam gu Israel kam ja'tkam tiix aa' nam g'it mi' pui' xi jüimda' na jax jix aa' gu Dios, dai ji nam gu' cham maat na jax pik ja'k jum aa' nam mi' pui' jüimda'. ³ Cham ti jüigi'ñ am gu' na gu Dios pix d'ihl nax kii' maa'nkam tigia' gu jaroi', cham tu' na d'ihl jix kii' maa'nkam jum ilhii'ñdha' nam jax tu jim d'ihl. Dhi' bhaan ba' cham tu' mi' pui' jüim am buiñor gu Dios na jax pik ja'k jum aa' nam mi' pui' jüimda'. ⁴ Na gu' pui' na ji'k jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, mi' bhaan ji juu buiñor guch Xoi'kam. Pui' ku ba' gu jaroi' no' buiñor ba ti jüigi'ñ guch Xoi'kam, gu Dios pui' ba ilhdha' nar jix kii' maa'nkam ka'.

⁵ Jano' nat gu Moisees tu ua'nak na ji'k jax tu aagix, ja'pni ja'k jup xi chu ua'na: “Gu jaroi' na mi' pui' jimia' dhi' na ji'k jax ba tu aagix, dhi' buiñor jimia' gu Dios.” ⁶⁻⁸ Ba' ja'p ja'k iam nat dhi' pix Moisees jup tu ua'nak, tu aa' ip nam silh pix buiñor ti jüi'ñdha' gu Dios nam ba' buiñor jimia', na gu' pu'ñi ja'k cham pik xijai. Na gu' cham jum aa' kia' nam jax jum aa'nda': Jix xijai na jaroi' mu tisdia'x dhaam na ba' tigia' gu Dios, piam ku gu' mijimmi pai' nam jum jumpa'n gu ja i'ii'mda' gu koi'ñga'n na ba' mu ja'k tigia' no' ampik mu ja'k oiri. Matgim gu' ja'pji sap ja a'm nap tu'ii' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ja chiichiñ am gio ja jujur am. Ba' xib dhi' pu'ñi ip, gu jaroi' no't ja'p pix soi'm ilhdhak buiñor ba ti jüi'ñ guch Xoi'kam, gu Dios pui' ba tigia' na dhi'r jix kii' maa'nkam ka'. Cham jum aa' nax xijaim ilhii'ñdha', no' gu' jax jum aa': “Jix xijai nañ mu tisdia'x dhaam nañ ba' tigia' guch Xoi'kam, piam ku gu' mu ja'k nam pai'm jumpa'n gu ja i'ii'mda' gu koi'ñga'n no' ampik mu ja'k oiri.” Gu' ja'pji

na gu' na jax bam kai'ch nach a'm jup tu'ii' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Dhi' ba'r di' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook nach jax chu'm bhaan tu a'ga aach. Pui' ja ttdaim ich gu' gu ja'tkam nax bhaai' nam soi'm ilhdhai buiñor ba ti jii'ñdha' guch Xoi'kam, pui' pix, cham tu' nam aa' nam tu' pik jax dhuñia'. ⁹ Na' gu' daipu' no' jaroi' dñilh chiñii'ñ ki'n pui' ba kai'ch na guch Xoi'kam jir Gø'kam, gio na bix juraa'n ki'n ba ti jii'gi'ñ nat gu Dios pix dua'ñdhak giop bamii' mu dir koi'ñga'n tir, cham tu' mu ja'k ka jimda' na pai' gammiji git mi' pup jum tulhii'ñdha'. ¹⁰ Na gu' no'ch bix jich jur ki'n buiñor ba ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, gio no'ch dñilh jich chiñ ki'n pui' ba kai'ch nar Gø'kam, gu Dios jix kiki' ja'tkam bach chigia', ba' cham tu' mu ja'k ka jiidma' ich nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhii'ñdha'.

¹¹ Jup jum kai'ch gu' maa'n kap mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: “Gu Dios pix dñilh pui' tu duñia' nam cham tu' bhaan jum xi'i'rbo' gui' nam tu' silhkam soi'm ilhdhai buiñor ti jii'ñdha'.” ¹² Ba' dhi' bix pix ja aagit jup kai'ch gu ja'tkam sia nar jaroi', cham jax bua no'r Israel kam maa'nkam piam ku gu' cham. Bix pix jir ja Dios tuk gu' gu Dios nam ji'k jix jai'ch gu ja'tkam, ba' gø' makia' gu tu' gu jaroi' no' soi'm ilhdhat taan. ¹³ Na gu' ja'pnip jum kai'ch maakam ja'k na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: “Gui' nam ji'k soi'm ilhdhat buiñor ba tu daanda' gu Dios, gui' dñilh mi' dhir ba ja boosga' nam pai' mu ja'k jiiim nam gammiji mi' pup jum tulhii'ñdha'.” ¹⁴ ¿Gu' pix ji na gu' jax jam dui soi'm ilhdhaip tu dañia' buiñor gu Dios no'm gu' cham buiñor ti jii'gi'ñ? ¿Gio jax jam dui buiñor

jup ti jii'ndha' no'm cham pai' pu chu'm te kee na tum a'ga? ¿Gio jax jam dui pu chu'm jup ti kaaya' no' pu cham jaroi' pu chu'm tu ja a'gi'ñ? ¹⁵ ¿Gio jax dhuip jai'chdhilhia' gu jaroi' na pu chu'm tu ja a'gidha' no' gu' gu Dios cham jaroi' pu chu'm ki'n nai' jootos? Jup jum kai'ch gu' maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: “Ja'p moo joidham jix bhai' tu tatda' no'm pai' dhir jium gui' nam tu a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios!”

¹⁶ Gu' ji na gu' cham tu' nam moo bix keeji mi' pui'p jimia' na jax jum kai'chdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, ja'p na jax jum kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak gu Isaiyas bijik, jup jum kai'ch: “Aapi' Dios, cham jaroi' iam ti jii'ndhak mi' pui' ba ji jii sia ku mit ti ba kai gux bhai'm kai'chdham jum ñi'ook.” ¹⁷ Na gu'm aa' na biipi' kaaya' gu jaroi' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na ba' mi' dhir bhai' ji ti jii'ndha' bix juraa'n ki'n.

¹⁸ Ba' aañ diilh jup jiñ aa'nda': ¿Kux chakui aa chi pai' dhuuk kai mit gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam bix nam ji'k jir Israel kam ja'tkam? Ba kai mit ji matgim, na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Bix kap nai' pui' tum a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios,

na mit gu' bix kap ai na ji'x oi'nga'n gui' nam pu'ñi nai' tu a'ga.

¹⁹ Gu' ba' ja'p jañ jup jiñ aa': ¿Ka' gu' pu cham maatit kee am aa na tu' bhaan tum a'ga? Ja'ppi na gu' gu Moisees jup kai'ch maa'n kap nat pai' tu ua'nak bhaankamu'n gu Dios:

Aañ pui' ja duñia' gu Israel kam ja'tkam nam ja
 jii'mui bhai' ji bhaaku' ja bui gui' nam cham
 jir Israel kam ja'tkam,
 pui'ñ ja duñia' nam ja bhaamkidha' gui' nam pu
 cham tu' maatit tē kēē.

²⁰ Ba' ja'p ja'k gu Isaiiyas jix bhai' pui'p xi kai'ch
 bhaankamu'n gu Dios, jup kai'ch:
 Jiñ chii mit gu ja'tkam gui' nam tii cham jiñ ga'nga,
 ja buiñ maax jañich gu ja'tkam gui' nam cham ji'x
 iam pai' dhuuk tiñ chikka.

²¹ Ba' gu Isaiiyas pix na bhaankam tu a'ga gu
 Dios jup kai'ch ip na bhaan tu a'ga gu Israel kam
 ja'tkam: “Aañ bix chanoolh mui' tii pu ja daagi'ñ
 guñ ñob dhi ja'tkam, gu' ji nam gu'r jix kaapak, pu
 cham tu' ka'm ti ñi'ñ am.”

11

*Na ba tu aa'nda' gu Paablo na pui ja a'm ti
 niidhim gu Dios gu Israel kam ja'tkam*

¹ Ba' ja'p jañ jup kai'ch aañ: ¿Pu cham tu' aa
 chi ba' kap jum buixi'ñ gu Dios ja bui gu Israel
 kam ja'tkam? Matgim ja a'm ji na ti niidhim
 pui. ¿Jax japim giñ ñii'ñ aañ? Aañ pui'p jir Israel
 kam maa'nkam gu', jir jiñ boxii gu Abraam, gio
 mi' dhir jai'chdhir jañich ja bui gu kukuulsi'ñ gu
 Benjamiin. ² Jax dhui nat gu' gu Dios pu bijik dir ja
 a'm ti tii gu Israel kam ja'tkam nam pu'ñir ja'tkam
 tugi'ñ ka', ba' xib pui pui' ja ilhii'ñ nam jir ja'tkam
 tugi'ñ. Gi na pim gu'x maat na jax jum kai'ch
 maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam,
 na bhaan tu a'ga gu Eliiyas na tii aagi'ñ gu Dios
 nam buam pix ba tu jim gu Israel kam ja'tkam,
 jup titda: ³ “Aapi' Dios, gu Israel kam ja'tkam jamit

bix ba ja koi gui' nam jum a'mkam tii tu a'ga, ja xichui' mit gui' nam bhaan ka tum makgirxi'ndhat. Dai aañ pix ba bi'chu' nañ pui kapup duatu', ku gu' sap sia bix kañ mu'aa' am ji kia'." ⁴ Gu' ji na gu' gu Dios jup titda: "Matgim jai' pup ji nam jix jai'ch gui' nam jir jiñ ja'tkam tuk. Baik oo'm daman mambhix jix cha'tmam oo'm (700) pup jañ ja bia', na mit chakui maa'nnim ja o'lhia ki'n gu'kik tu daani buiñor gu ja'ppix dios Baal jum titgidam." ⁵ Ba' dhi' pu'ñi ip xib, ji'k pix bi'iix am gu Israel kam ja'tkam nam mi' pu tu duña' na jax jix aa' gu Dios, nat gu' diih gu Dios jix joi'mdat pui' ja'k ja a'm ti tii. ⁶ Gu' ba' no' gu' pui'm kai'ch nat gu Dios jix joi'mdak ja a'm ti tii, dhi' bhaan jix maati' na cham tu' gu tu' na mit jix bhai'm duukam jup tu duu na ba' pu'ñi ja'k jir ja mai'chik, gu' ja'pji pui' pix nat jix ja joi'mdak ja a'm ti tii. Na gu' no'm git jix bhai'm duukam jup tu duña' gu tu', cham tu' pui'm kai'chdha' git nat pui' pix jix ja joi'mdak ja a'm ti tii gu Dios.

⁷ ¿Mi' dhir gi, jax ja'k jach jup xi kai'chdha'? Aa dho na mit jai' dhit gu Israel kam ja'tkam cham ji'xkat tii gui' nam tu' pik tii gaagidhat, dai gui' tii mit nat ji'k diih gu Dios ja a'm ti tii. Gu jai' ba' dai nat xi ja kaapakadak gu ja jujur nam ba' cham ji'xkat maati' kaaya' ni kum jix maati' tigia' gui' nam tu' tii ga'nga. ⁸ Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam na bhaan tu a'ga gu Israel kam ja'tkam: "Gu Dios pui' ja duu nam ja'p tu jimda' nam panaas pu cham ja jur bia'ka'. Cham maati' ti niñ'ndha' am, ni kum jix maati' te keke'." ⁹ Gio gu Dabii ja'pnip kai'ch ip ja'p ja'k bhaankamu'n gu Dios:

Gammijim joidham jix bhai'm taatit mui' dhit maap tu kua'da' nam ba' dhi' bhaan jum tukgi'ñka'.

Dhi' pix bhaan ja mai'chia' gux buam jum duukam na ba' mi' dhir dai nam bam tulhiiña'.

¹⁰ Gio nai' pix cham ji ñiñña ka' am nam ba' cham ti ni'ñdha' na tu' jax jum buada', gio nam nai' pix ji dhu'nmarka', pu cham ji'xkat pai' dhuuk kam siissa' am.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nam jax ja'k dui cham mu ja'k ka jiidma' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam pai' gammiji git mi' pup jum tulhiiñdha'

¹¹ Ba' ja'p jañ jup kai'ch: ¿Pu gammiji mai' ba suulh jamit aa chi ba' gu Israel kam ja'tkam na mit pui' bix aixim bhaan bam tukgi? Chaam tu' ji matgim, gu' ja'pji nam ba' jax dhui dhi' bhaan cham mu ja'k bhaya' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. Ba' bhai' pup ñiñña'm ip gu Israel kam ja'tkam na gui'x bhai' ba tu ja jimda', panaas kum dhi' bhaan pix bhai' ji ja jii'mo'. ¹² Ba' no' gu' pu kai'ñkam pix jix bhai' tu ja jii gu ja'tkam bix na ji'x oi'ña'n gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, na mit cham am bua pix gui' nam jir Israel kam ja'tkam, dho bak gu'x bhai' ji na tu ja jimia' bix gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ña'n no' mit bix gu Israel kam ja'tkam mi' pui'p jii na jax jix aa' gu Dios.

¹³ Ba' ja'p jañ xi jam tidam aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam: Gu Dios, ja buiñ joot nañ jimia' gui' nam pu'ni cham jir Israel kam ja'tkam nañ tu ja a'gidha', ba' joidham jix bhai'ñ chaat iñ dhi' nat jax chu'm ki'n jiñ dhai gu Dios. ¹⁴ Nañ

gu' aañ jix aa' nam gu Israel kam ja'tkam bhai' ji jam jii'moi mi' pui'p ba jimia' na jax jix aa' gu Dios. Cham aa' iñ gu' tii nam mu ja'k bhiiya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. ¹⁵ Na gu' nañ jax ba kai'ch, no' mit gu Israel kam ja'tkam jix bhai' duu nam ba' bix gu ja'tkam gui' nam cham jir Israel kam jix bhai' ji bi'ya' buiñor gu Dios, ¿jax ba' tu tui'ka' pim ilhii'ñ no' mit bix jix bhai'p bii buiñor gu Dios gui' nam jir Israel kam? Ja'pni dho tum duñia' panaas na jax no' mit ko'ik gio bhai'p ji baapam bix gu ja'tkam. ¹⁶ Na gu' dhi' ja'pni na jax gu bii'pi' kam paan no' mit jix xidhuu kam jup duu, gu tui' nam pai' dhir jup duñia', pui' bix jup jix xidhuu ka'. Gio gu jax chu'm tua no' tii dai gu takaa'n jup jix xidhuu, sia gu mamraga'n pui'p jix xidhuu ka'.

¹⁷ Ja'pni ji buusan am ip gu Israel kam ja'tkam na jax gu oliibo. Dai ji nat gu' dhi oliibo jai'm i'ki gu mamraga'n, jai' ba'm ua'rak bham tuttui' gui' nar gampix kam, na cham tu'r i'xchix kam. Dhi' ba' ja'p ji buusan nar aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam, ba' maap bam daa' pim gu oliibo gui' na mi' pu kik, ja'p ji buusan na maa'n na jax pix jir di' gu diilh mamraga'n. ¹⁸ Ku pim ji gu' cham tu' jax jum aa'nda' ji na pim aapi'm jix io'm jir jix kiki' ja'tkam ku mit ba' bhai' jam tuttu bhaan gu oliibo, gu' ba' gui' na pik jir mamraga'n jamit ja i'ki nam cham jir kiki', na pim gu' dhi' bhaan g'e'g'erkam bam taat ka'. Gu' ba' no' pim gu' pui'm aa', dai na pim xi chi'ñchoka' na pim cham tu' diilh dudua, gu' ja'pji gu takaa'n gu oliibo na mu jam maak ii'mda' na pim ba' ki'n dudua, na gu' gui' mi' pu tu tak.

¹⁹ Piam ku pim gu' jax kai'ch: “Jax dhui na

mit gu' diilh ja i'kik aach bhach chuttu. ¿Tu' gi bhaan jup jir jich kuiñcha?" ²⁰ Tii dhor pui', dai ji na gu' gui' ja i'ki mit nam cham soi'm ilhdhat tu' silhkam buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam. Ba' aapi'm pu kai'ñkam pix bhai'p jam tuttu mit na pim buiñor soi'm ilhdhat ti jüigi'ñ guch Xoi'kam. Cham jir am ba' na pim ge'gerkam jum taat ka', gu' ja'pji na pim jix chotdonit soi' pix jum ilhii'ñdha' bhai' pui' ji chu't. ²¹ Cham bhai' ka tu jam jimia' gu' no' pim dai ge'gerkam jum taat, nat gu' cham ja joi'gilh gui' na pu diilh jir mamraga'n kat dhi oliibo. ¿Ihii'ñ japim aa ba' nap xi jam joi'mda' aapi'm na pim cham silhkam jir mamraga'n? Chaam tu' ji na jam joi'mda'. ²² Jir jix chu joi'gi'n dho gu Dios, gu' ji na gu' pui'p jix bhanaa'. Tii' nat bhaam ja bui gui' na mit bix aixim bhaan jum tukgi gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch, sia kum tair Israel kam ja'tkam. Aapi'm ba' xi jam joi'mdak jam tügik jix bhai'p jam duu, sia ku pim tii cham jir Israel kam. Jum aa' ba' na pim mi' pui' tu duñiidha' nat jax pik kai'ñkam xi jam joi'mdak jam a'm ti tii, na gu' no' pim cham mi' pui' tu duñiim, giop jam i'kia' bhai' dhir bhaan gu oliibo. ²³ Gu' ba' no' mit gu' gu Israel kam ja'tkam mi' pui' jii na jax jix aa' gu Dios, gio dho bhai'p ja tuttu' bhaan gu oliibo nam jir pai' kam, na gu' gu Dios bixchu'x bhaai' na pu tu duñia', pu cham tu' tu' jibo'xchu'n. ²⁴ Tii' na aapi'm na pim tii cham jir Israel kam ja'tkam, gu Dios xi i'kdharak gu mamraga'n gu gampix kam oliibo bhai' ja'k tuttui gui' nar i'xchixim gu oliibo. ¿Ihii'ñ japim aa ba' nap jix xijaichu'n gu Dios na gio bhai'p tuttu'idha' gui' na diilh pur mamraga'n gu oliibo gui' nar i'xchixim? Chaam tu' ji na

xijaichu'n, na gu' pu dñlh jir mamraga'n, gio dñlh gu Dios bhai' dñir i'ki.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nam jax ja'k dui cham mu ja'k ka jii'mda' gu Israel kam ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'

²⁵ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ jam aagi'ñdha' na jax ja'k tu't pui' ja'k tu duiñchu' gu Dios na pim ba' cham tu' bhaan jix mamatdagim jum ilhii'ñdha'. Dho jai' dñit gu Israel kam ja'tkam ja kaapakai gu Dios gu ja jujur nam ba' cham jix maatit tē kēkē', kut ji gu' alhio pax pui' ja duu ji nam jix pax bñx ka xi chi jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam.

²⁶ Ba' no' mit pu'ñi bñx ba ti jii'ñ, bñx nam jix jir Israel kam ja'tkam mi' dñir ba ja boosga' gu Dios bhaan gu boi nam pai' bhaan mu ja'k jii'm nam pai' gammiji git mi' pup jum tulhiiñdha'. Na gu' maa'n kap jup jum kai'ch na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Gui' na tu booso'nda' mi' dñir bhaan gu boi nam pai' mu ja'k jii'mda' gu ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha',

mi' dñir maaxilhia' Sion.

Dhi' ba'r di' ka' gui' na ja uañchuda' bñx gu ja ua'tulhdhara' gu bopxi'ñ gu Jakob.

²⁷ Gio ja'p iam jup kai'ch ip gu Dios:

Nañ pai' dhuuk bñx xi ja uañdhai gu ja ua'tulhdhara',

dai nañ mui' xi ja binta'.

²⁸ Gu Israel kam ja'tkam xib jix bhaamki'ñ am gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, ba' ampax jix bhai' na pim aapi'm kaaya', ku gu'x ja joi'gi'n ji gu Dios, nat gu' pu bijik dir ja a'm ti tñ gu

ja bopxi kat. ²⁹ Na gu' gu tu' na makia' gu Dios gu jaroi', cham tu' giop baabuidha' gatuuk, gu' ja'pji na gammiji pup jir diilnga'n ka'. Gio gu jaroi' na pu'ni bhaan ti tigia', pu gammiji ip na bhaan pup ti niidhidha'. ³⁰ Bijik na pimit aapi'm cham am bua buiñor gu Dios, pu cham tu' jam a'm ka ti niidhim. Ba' na mit gu Israel kam ja'tkam cham am jup ka bua buiñor gu Dios, aapi'm xi jam joi'mdak jam a'm jup ti tii. ³¹ Pu chu'm ki'n jamit cham am jup bua xib gu Israel kam ja'tkam na pimit aapi'm jax chu'm ki'n cham am bua bijik, ku gu' diilh ji gu Dios nat pui' ja'k tu duu na ba' jax dhui xi jam joi'mdai jam a'm ti tigia' aapi'm. Mi' dhir ba' giox ja joi'mdai ja a'm jup ti tigia' gu Israel kam ja'tkam pui' nat jax ba duu xib. ³² Ba' dhi' ja'pni pik jir jum duukam, nat gu Dios pix pui' tu duu nam bix gu ja'tkam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa' na ba' mi' dhir bix jix ja joi'mdai ja a'm ba ti niidhidha'.

³³ Ja'p moo joidham bixchu'x aichu'n gu Dios na jax ja'k tu duña' gu tu'! Jix io'm jix chu matda'. Cham jaroi' mat ka' na jax ja'k ji chu buusnia' pui' na jax ilhii'ñdha', ni ku cham jaroi' mat ka' na jax kai'ñkam pui' tu duñiidha', sia kum tiix mat ka' gu ja'tkam gu tu' na jax buada'. ³⁴ Jup jum kai'ch gu' maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: “¿Jaroo gip guguuxdha' gu Dios? Na gu' pu cham jaroi' maat na jax jum aa'nda'.” ³⁵ Gio ja'p iam ja'pnip jum kai'ch: “¿Jaroo tu' ba maa gu Dios na ba' bhammi dir bha ja'k ja'k jup buidha' gu tu' ki'n?” ³⁶ Jax dhui na gu' bix bhammi dir bha tu jim buiñor gu Dios na ji'k tu'x chu jai'ch, gui'p tu duu na ba'x chu jai'ch. Jir ti diilnga'n bix gu Dios, cham tu' na jai'p jir tu aachga'n. Pui' ku ba'm aa'

nach gammiji buiñor tu daanda'. Mooch git pui' duiñchu'nda' gammiji.

12

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nach jax ja'k jix kiki' i'ii'mda' ba ua'ka'

¹ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ soi' jam titda na pim gammiji mi' pui' xi jimda' na jax jix aa' gu Dios, kapbhai' nat xi jam joi'mdak jam a'm ba ti ti. Gammiji pim jix u'uañ jup tui'ñgida' gui' buiñor, cha'pim tu' bhaan kam ua'tulhi'ñdha'. Na gu' no' pim pu'ñi duiñchu', dhi' bhaan gē'kamtu'nda' pim gu Dios, gio nax bhai' tu jam jimda' aapi'm dñlh. Gio na gu' pu'ñi ja'k ja'p ji buusanda' na pim makgirxi'ñdha' gu Dios gu jam i'ii'mda'. ² Cha'pim pui' ja'k ka tu duduaka' nam jax ja'k tu dudua gu jai' ja'tkam nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ni ku pim cham pui' ja'k kam aa'nda', gu' ja'pji na pim ba gaagidha' na pim jax ja'k jix bhai' bi'idha' gammiji buiñor gu Dios, na tu'r jix kii' buiñor gui' gio na jax jir mi' pui'.

³ Aañ nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam nat pu chu'm ki'n jiñ dhai' gu Dios, pu jam titda iñ jiñ jaaduñ na pim cham tu'x io'm tu' ka'm xim ilhii'ñdha', daipu' ji na pim jax pix jum ilhii'ñ xib, nat jix pix bhaan jam a'm ti ti gu Dios na pim soi'm ilhdhak buiñor ti jü'ñ. ⁴ Na gu' pui' na jax dhich chutku', sia ku mui' tuttuidhix nach ki'n tu'x bua, gu' pix ji nach gu' cham tu' bix ki'n pu duña' gu tu'. Jax dhui na gu' bix jima'n aagix nach tu' ki'n jax buada'. ⁵ Pu'ñi ip ba' aach nach jik buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, maa'n nach jax pix buiñor maap

jich dhaa' sia kuch jir mui', nach gu' b̃ix buiñor ti j̃igi'ñ.

⁶ B̃ix aixim tu'm jich maa gu' gu Dios nach jix joojoidhat pu tu duñia' b̃ix ji'ma'n, nat jax chu'm ilh d̃ilh. Ba' no't gu' jai' dhit jich a'm bii nach nai' tu a'ga' bhaankamu'n gu Dios, dhoch nai' xi chu a'ga' na jax pix jich jurtu'nka' d̃ilh gu Dios, gio nach ji'x pix ti j̃igi'ñdha' nar mi' pui'. ⁷ Piam kut gu' jai' dhit jich a'm bii nach ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam tu' na pix ki'n, dho ja'pji nach pui'p ba duiñchu'nda', dai ji na gu' na jax pix jir mi' pui' ip. Piam kut gu' jaroi' maadit bhaan bii na tu mamtuxi'ñdha' pix gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dho pui' ba duiñchu'nda' ip. ⁸ Piam kut gu' jaroi' maadit bhaan bii na ja gu'nguxi'ñdha' gui' nam ti j̃igi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam jax ja'k cham jum o'jolhi'ñdha', dho pui' ba duiñchu'nda' ip sia. Piam kut gu' jumai bhaan jup bii na tu ja maakda' gu tu' gui' nam cham tu' bia' ni ji'x, dho pui'p ba duiñchu'nda' dho. Piam kut gu' jaroi' bhaan jup bii ip na jax ja'k ja silhka'nda' gu jai', jir am ip na pui' duñia', dai na ja'xchudhix kam na jax pix jir mi' pui'. Ba' gu jaroi' no't bhaan bii nax ja joi'mdat ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam tu' na pix bhaan, joidham dhox bhai'm taatit pui'p ba duiñchu'nda'.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na jax ja'k jum aa' nam tui'ñgida' gui' nam buiñor ti j̃igi'ñdha' guch Xoi'kam

⁹ Aapi'm na pim ba ti j̃igi'ñ buiñor guch Xoi'kam, tu' silhkam japim xim ja joi'gi'nda' b̃ix ji'ma'n, cham tu' na palh̃ip pix. Cha'pim ka k̃igalhi'ñdha' gux buam jum duukam, gu' ja'pji dai gui' na tu'r

jix ki' na pim gaa'ñchu'nda'. ¹⁰ Pui' pim ja'k xim ja joi'gi'nda' na jax no' pim mia'n jir jum jajaa'nnim ka' git. Tu' ka'm japim xim niniidhat, cham tu' na pim ampix jum jajaaxmagi'ñdha'.

¹¹ Gio na pim tu juanda' cham oodat buiñor gu Dios, cham tu' na pim ampix pui'x chu o'jo'nda'.

¹² Gio ba' na pim jix bhai'm taatit nñirada' guch Xoi'kam na gio bhai'p jim. Gio na pim nakoo'nda' gu tulhiiñara' no't tu' bhaan jam daam ma jii. Gio ba' na pim gammiji tu daanda' buiñor gu Dios.

¹³ Gio na pim jix bhai' ja buada' guch Xoi'kam jügi'ñdham gui' nam cham tu' bia' ni ji'x, pui' pim jum ilhii'ñdha' na pim panaas aapi'm pix jir gui' ka'. Gio gui' nam jam paxiaraidha', jix bhai' pim ja titdat, cham tu' na pim jix ja bhaamki'ñdha'.

¹⁴ Gio gui' nam xi jam bhaamkidhat xi jam koodak ka', cha'pim pui' kai'chdha' na git iam tu' na pix ja duñia'x buam jum duukam, ja'kbui' kat ji na pim tu ja daañxi'ñdha' na git jix bhai' tu ja jimda'.

¹⁵ Ba' no'm jai' dhit jix bhai'm taat, jai' pim jix bhai'p xim taat ka' ja bñim. Gu' ba' no'm jai' dhit suan, pui' pim jup xi suanda' ja bñim.

¹⁶ Joidham japim jix bhai' kai'chit tu oi'ñka', cham tu' na pim xim bhabhaakui'ñdha'. Ni ku pim cham g'g'g'kam jum taat ka', soi' pix ji na pim jum ilhii'ñdha' nam jax soi'm ilhii'ñdha' gu jai'. Cha'pim jix chu mamatdagim jup jum ilhii'ñdha' sia, na gu' cham jir am na pim tu' pix ja ilhii'ñdha' gu jai'.

¹⁷ No't jaroi'x buam jam duiñ gu tu', cha'pim ja'k buppi'ñdha', gu' ja'pji na pim ja'kbui' kat jix bhai' ja buada' bñix pix gu ja'tkam. ¹⁸ Xi gaagidha' pim na pim jax ja'k jix bhai' bi'iidha' gammiji ja bui

gu ja'tkam nam ba' cham xi jam bhaamki'ñdha', ni aapi'm mu ja'k. ¹⁹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ pu jam titda na pim cham tu' pui'p buada' gu jaroi' no't tu'x buam jam duiñ. Gu Dios ðiilh jix maat na jax ja'k ja duñia' gui' nam jix buam tu buada', na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik ðir kam, na ja'pni kai'ch gu Dios: “Dai aañ jix bhaai' nañ ja'k buidha' gu jaroi' na buam jam dooda'. Pu chu'm ki'n jañ ja'k jup buidha' na jax chu'm ki'n jix buam jam dooda'.” ²⁰ Gio ja'p ja'k iam nap tu ua'ñix jup jum kai'ch ip: “No' mi' pai'm taagiob ba uamaim gu jaroi' na xim bhaamki'ñdha', xi chu makia' ap. Piam no' mi' pai' ba tonmoim, xi choi'dha' ap gu suudai'. Na gu' pu'ñi ja'k jum xi'irboi cham kam bhaamki'ñdha'.” ²¹ Ja'kbui' pim mai'chikda' gux buam jum duukam ki'n gux bhai'm duukam na pim jup tu buada', cham tu' na ja'kbui' kat jam mai'chikda'.

13

¹ Gio gu gø'gørkam nam jix chu jai'ch, tu' ka'm japim xi ja niidhat, cham tu' na pim gampai' ja ilhii'ñdha', na gu' dhi' gu Dios pix na ja daraas. Cham tu' jai'ch ka'm git gu' gu gø'gørkam ya' dhi oi'ñga'n no' git gu Dios cham pu kai'chdha'. ² Gu jaroi' ba' no' cham tu' ka'm ja ni'ñ gu gø'gørkam, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham tu' mi' pui' tu da'ngi na jax ilhii'ñ gu Dios. Ba' gu jaroi' na cham pui' ilhii'ñdha' na jax ilhii'ñdha' gu Dios, dai na ba tulhii'ñchuda'. ³ Na gu' gu Dios cham tu' pu kai'ñkam ja daraas gu gø'gørkam nam ba'x ja ðbhi'ñdha' gui' nam jix bhai'm duukam jup tu buada', gu' gui' ji nam jix buam tu buada'. Pui' na

jax aapi'm no' pim jix aa' na pim cham tu' bhaan ja iibhi'ñdha' gu gə'gərkam, dho dai na pim cham tu'x buam tu buada', dai ba' nam pix jix bhai' jam aa'nda' diilh gu gə'gərkam na pim jix bhai' tu jim. ⁴ Pu kai'ñkam ja daraas gu' gu Dios gu gə'gərkam nam ba' joidham jix bhai' tu oi'ñkam gui' nam jir jix kiki' ja'tkam. Ba' no' pim gu' aapi'm jix buam pix tu jim, dho pu'ñi dai na pim jix chotdon ka' na pim jix ja iibhi'ñdha' gu gə'gərkam. Na gu' cham tu' ja'p pix ua'ka' gu gə'kam gu oxia, gu' ja'pji na dhi' bhaan jix maati' ka' na ja tulhiiñchuda' gui' nam jix buam tomaat ka'. Pu'ñi ja'k bhaankam tu juan am gu Dios gu gə'gərkam ya' kam dhi oi'ñga'n. ⁵ Pui' ku ba'm aa' na pim tu' ka'm ja nii'ñdha' gu gə'gərkam, ku gu' cham tu' ji na dai na pim jix ja iibhidhat nam cham jam tulhiiñchuda', gu' ja'pji na gu' dhi' pui' ja'k jum aa' buiñor gu Dios. ⁶ Gu' ba' nam gu' gu gə'gərkam bhaankam tu juan gu Dios, jum aa' ip na pim tu maakda' gu tuumiñ na ji'k aagix na ja a'm bi'iidha'.

⁷ Gammiji jam a'm jum aa' na pim tu maakda' gu tuumiñ na pai' dhuuk jum aajidha'. Tu namkidhidhat japim sia tu' na pix bhaan no' pim tu ua'tu'n. Gio tu' na aagix ka' na pim tu namki'ñdha', tu namkidhidhat japim. Gio tu' ka'm japim ja niidhat gui' nam aagix ka' na pim tu' ka'm ja nii'ñdha', jir jix bhabhai'kam ka' pim ja bui. ⁸ Gio diilh japim cham tu'm u'ua'tu'nda', xim nanamkidhat japim. Gu jaroi' no' pim jix joi'mdat nii'ñ, jix bhai' pim xi dhuñia' na pim ba' dhi' bhaan cham tu' ka ua'tu'nda'. Na gu' gu jaroi' no'ch jix joi'mdat nii'ñ, ja'p ji buusanda' nach ua'tu'nda'. Gu' ba' no'ch jix ja joi'mdat pu'ñix bhai' ja bua gu

ja'tkam, dhi' bhaan pui' bam kai'ch na chich biiix pui' ba duu gu jai' na jax ja'k jup tu aagix. ⁹ Ja'pni tu aagix gu buiñor gu Dios nach tu duiñchu'nda': "Cha'p jai' ja biiim boppoda' gu u'uub, daipu' gum biiina' nap jax chu'm biiima'n tu kioka'. Cha'p ja koo'nda' gu ja'tkam. Cha'p jix joi'ñdha' gu tu' no'r jumai ga'n." Ba' dhi' pui' na jax tu aagix, gam biiix gu jai', dhi' piix bhaan jim titmo na ja'pniim kai'ch: "Jix ja joi'mdat jap jix bhai' ja buada' gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git. Pui'p ja'k jix ja joi'mdat jix bhai' ja buada' nap jax diilh xim joi'mdat jix bhai'm buada'." ¹⁰ Na gu' gu jaroi' no'x chu joi'gi'n, jir jix bhai'kam ka' piix ja bui gu jai', cham tu' nax ja bhaamki'ñdha'. Pui' ku ba' dhi' bhaan jim titmo biiix na ji'k jax jup tu aagix gu jai'.

¹¹ Jix ja joi'mdat japim jix bhai' xi ja buada' gu ja'tkam, nat gu' xib jix io'm ba miamri na pai' dhuuk bach baidhika' guch Xoi'kam nach buiñor bap tui'ka', cham tu' pui' na jax jano' na chich jax kia'piix buiñor ti jii'ñ na mit pai' dhuuk tuch a'gi gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. Jum aa' ba' na pim jix bhai' xi ñiññiai xib mi' pui' xi chu duñia' na jax jix aa' gu Dios. ¹² Ja'p ji buusan gu' nach tukaa' buujim xib, gu' piix ji nach gu' ba xia'ñdhim, cham xiim bhai' ba tu maaxilhia'. Pui' ku ba'ch a'm jum aa' nach cham tu' bhaan kap jich buixi'ñdha' gu tu' nar jix chukgam ga'n, gu' ja'pji dai gui' na tu'r jix chu maax ga'n nach bap tu duñiidha'. Ja'p ji buusnia' nach gux chu maax ki'n ba tich chii'dha', ja'p na jax gu sandaarui'x nam bapaiñum kuktun ba tim tii'dha' no'm bax chu kokdak. ¹³ Gammijich jix chu maax kir jiiimda' ja'p na jax no' joidham jix bhai' tanoor, nach cham tu' mu pai' jimmida'

pai' nam mui' dhit maap tu kua'da'x bhai'm taatit gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ, piam sia tu' na pix nam sap pik ba' bhaan jix bhai'm taat ka'. Ni kuch cham jix maik ka', ni kuch cham nai' pix ja biim boppoda' gu jai' u'uub nam jir ganai' pix ka', ni kuch cham nai' tu kokdada', ni kuch cham bixchu' bhaan jix chi jiigak ka'. ¹⁴ Gu ja'pji nach gammiji mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. Cha'ch jich dho'ñchoka' na jax jich jurtu'nka' gux buam jum duukam, na gu' dhi' dai nach bach ua'tulhdha' no'ch mi jii'gi'ñ.

14

Na bix aixim ba tu a'ga' gu Paablo na jax ja'k jir am nam tu jimda' gu daich Xoi'kam jii'gi'ñdham

¹ No' jaroi' maadit ba jam paxiaraim na cham pik bhai' buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, ba' no' gu' cham maat na jax pik ja'k jix aa' gu Dios, cha'pim bix aixim ba ji chii'da', jix joi'gi'nda' pim pix. ² Pui' na jax nam gu' jai' dhit guch Xoi'kam jii'gi'ñdham pui'm aa' na bix pix jix bhaai' nam tu kua'da' gu koi' na tu'x jai'ch ka', gu' ba' gui' nam cham pik bhai' buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, pui' ilhii'ñ am na dai gum ixchadam ki'n jix bhaai' nam tu kua'da'. ³ Gu' ba' no' pim gu' aapi'm pui' ilhii'ñ nax bhaai' na pim tu kua'da' bix, dho pim cham jax ja titdada' gui' nam jix xidhuutu'n ka' jai' gu koi', ni gui' mu dir bha ja'k kum cham jax jam titdada', na gu' gu Dios maa'n na jax pix ilhii'ñ sia ku jaroi' bix aixim tu'm tu kua' piam ku ji'k pix. ⁴ Gio gu' pui' na jax no' jaroi'r tujuandam tugi'ñ gu gø'kam, jax kup ba'p silhka'nda' aap, na gu' cham tu' aap

tum juañxi'ñdha'? Gu' gui' ji gø'kam tugi'ñ na dñlh silhkada' no' pui'p ilhii'ñ, cham tu' aap. Gio dñlh jup jix maat ka' gui' no'x bhai' bi'ya' buiñor gu gø'kam tugi'ñ piam ku gu' cham. Ku gu' gu Dios dñlh jix maat ji nam jax ja'k jix bhai' bi'ya' gui' nam buiñor ti jügi'ñdha'.

⁵ Gio jai' ja'pnip ilhii'ñ am guch Xoi'kam jügi'ñdham na sap ji'ma'n pix jir jix kiki' tanoolh ka', cham tu' bix, ba' jai' pui' ilhii'ñ am na sap gammiji pix jir jix kiki' tanoolh ka'. Ba' buiñor gu Dios, cham jax bua sia jax ilhii'ñ maa'n gio gu jumai. ⁶ Na gu' gu jaroi' na pui' ilhii'ñdha' na jax chu'm tanoolh pix jir jix kii' ka', pu kai'ñkam pix gui' gu tanoolh pui' ilhii'ñdha' nar jix kii' ka' na ba' dhi' bhaan buiñor tu daanda' gu Dios soi'm ilhdhat. Gu' ba' gu jaroi' na bix tu kua'da' na ji'k tu'x chu jai'ch ka', nax bhai'm taat ka' buiñor gu Dios ku ba' tu kua'da', dai na xi taxchaabgidhat. Gu' ba' gu jaroi' na ji'k pix tu kua'da', na pui'x bhai'p jum taat ka' buiñor gu Dios ku ba' ji'k pix jup tu kua'da' gu koi', pui'p xi taxchaabgidhat ip gu Dios.

⁷ Ba' aach nach ji'k buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, cham tu' ja'p pix dñlh ka dudua ich, ni kuch cham ja'p pix dñlh ko'ya'. ⁸ Gu' ja'pji nach bhaankam dudua guch Xoi'kam tutku' bhaan, gio nach pai' dhuuk ko'ya', buiñor jup jimia' ich. Ba' cham jax bua sia kuch dudua piam kuch ko'iix, maa'n nach jax jir jich Xoi'kamga'n ka'. ⁹ Nat gu' pu kai'ñkam muukik giop dua guch Xoi'kam na ba' mi' dhir pu'ñi bar ja gø'kam tuk ka' gui' nam duduaka' gio gui' nam ko'ya'.

10 Ba' cham jir am na pim pui' kai'chdha' na cham mi' pui' jim gu jumai na pui' tiip ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Bix maa'n nach jax buiñor aaya' gu' guch Xoi'kam na pai'p tu'ii', bix ji'ma'n jup jich aagi'ñdha' no'ch jir jix kikii' ja'tkam piam ku gu' cham. 11 Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Jup kai'ch gu Dios:

Tu' silhkam ki'n jañ pu kai'ch aañ nañ jir Dios na bix gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch, soi'm ilhdhai ja o'lhia ki'n gu'kiiñ dhaña' am jano' nañ pai' dhuuk aañ diil pu ti'ya'.

12 Ba' dhi' bhaan jix maati' nach bix ji'ma'n buiñor aaya' gu Dios na ba' gui' diil pu ti'ya' no'ch jir jix kikii' ja'tkam piam ku gu' cham.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nach cham tu' bhaan jax ja titdada' gui' nam pui'p ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

13 Ba' cham jir am nach gan nai'ch a'a'gada' nach cham jir kikii' ja'tkam nañ jax ba kai'ch, gu' ja'pji nach ja'kbui' kat jix bhai' xi ja titdada' gui' nam pu'ni chakui bix ja jujur ki'n jix bhai' ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam ba' cham gio ja'k jup suulhgia', jaiñ no' gu' jax dhuuk pu cham ka ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam gu jaroi' no'ch gan a'ga. 14 Pui' na jax aañ nañ gu' diil jup jix chaat jiñ jur am bhaan na cham tu' tu'x xidhuu ya' dhi oi'nga'n gui' nar koi', nañ gu' pui' ja'k ti jüigi'ñ. Gu' ji no' gu' jaroi' pu'ni tu'x xidhuutu'n, dho cham tu' kuada' ip gu tu' nax xidhuutu'n ka', na gu' pui' ja'k ti jüigi'ñdha'. 15 Gu' ba' no' pim gu' aapi'm nii'ñchudat kua' gu tu' na tu' cham kua'da'

gu jumai, dhi' cham joi'g'i'nda' pim ku pim ba'p buada'. Pui' ku ba' cham jir am na pim nii'ñchudat kua'da' gu tu' na jax chu'm jix xidhuutu'n ka' gu jumai, na ba' cham tu' pix ti ilhdhai mi' cham ka ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, dai ba' na mu ja'k ba bhiiya' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'.
 16 Xi gaagidha' pim na pim jax ja'k jix bhai' ji bubuakidha' ja bui gu jai'ch Xoi'kam jii'gi'ñdham nam ba' xi jam nii'ñdha' ip gu jai' ja'tkam nam cham ti jii'gi'ñ na pim jix bhai' tu jim. 17 Na gu' na ba' ja a'm ti niidhidha' gu Dios gu ja'tkam, nam mi' pui' jii'mda' na jax jix aa', nam jix bhai'm taatit tu oi'ñka' bii'x ji'ma'n na jax pix ja jurtudhidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dhi' ji' bhaan na ja a'm ti niidhidha' gu Dios, cham tu' gu tu' koi' no'ñ bii'x tu kua' piam ku gu' cham. 18 Ba' no'ch pu'ñi gammijix bhai'ch chaatit tu oi'dha', jix bhai'm taat ka' ip gu Dios jich bui, gio gu ja'tkam tu ka'm jich nii'ñdha' am.

19 Jum aa' nach bhaan tu juanda' nach gammiji gaagidha' nach jax ja'k jix bhai'ch chaatit tu oi'ñka', nach ba'x io'm jix o'jo'p jich dhuñiidha' nach buiñor ti jii'gi'ñdha' guch Xoi'kam. 20 Ba' cha'pim bhaan tu a'gada' gu tu' koi' no'r jix xidhuu piam ku gu' cham. Jax dhui nat gu' gu Dios bii'x tum kua'dam jup tu duu na ji'k jix chu jai'ch. Gui' dho gi gu'x xidhuu ji no't gan koi' ki'n gai gii' gu jaroi' na pui' tiip ka ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. 21 Ba' no' gu' pui', dho cham jir am na gan tu kua'da' gu jaroi' gu bakaax no' gu'x xi dhuutu'n gu jumai na pui'p ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na ba' cham dhi' bhaan gai gixia', ni chu' biiñ ku cham io'da'. 22 Ku gu' aapi'm dñlh jix maat ji na

pim jax ja'k jix bhai' ji bi'iidha' buiñor gu Dios, na pim gu'x chaat ka' jam jur am bhaan. Joidham jix bhai' tu tatda' gu' no'ñ jix chaat jiñ jur am bhaan nañ jix bhai' bi'iim buiñor gu Dios, no'ñ mi' pui' tu duñiim na tu'r jix kii'p jum duukam. ²³ Gu' ji no' gu' jaroi'x chaat jura'ram bhaan na gu jax chu'm koi'r jix xidhuu, ba' no't gu' xi juu sia kux chaat, bam ua'tulhdha' buiñor gu Dios, na gu' cham tu' pui' ja'k ti jügi'ñdha' nar jum kua'dam ka'. Na gu' no' pui' ti jügi'ñ na cham tu'r ua'tulhdhara' gu tu' na kua'da', dho cham tu'r ua'tulhdhara' ka', gu' ji no' gu' pui' ti jügi'ñ nax xidhuu gu jax chu'm koi', dhox xi dhuu ka' ip buiñor gu Dios, ba' dai na bam ua'tulhdha' buiñor no't xi juu.

15

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nach jix bhai' bi'iidha' ja bui gu jai'

¹ Jai' dhit nach ji'k bix jich jujur ki'n buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, nach jix bhai' bax maat na jax pik ja'k jix aa' gu Dios, ja palhbuidha' ich gui' nam chakui bix ja jujur ki'n jix bhai' ti jügi'ñ, nam chakui bhai' maat na jax pik ja'k jix aa' gu Dios nam mi' pui' jiidma', cham tu' nach diih gø'gø'kam jich chaat ka' nach xix maat. ² Bix ji'ma'n nach ji'k pu'ñi bix jich jujur ki'n jix bhai' ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jum aa' nach pu'ñi ja palhbui'ñdha' nam jax ja'k jix bhai' tu jimia' buiñor gu Dios gui' nam chakui bix ja jujur ki'n jix bhai' ti jügi'ñdha', nam ba'x bhai' machia' na jax pik ja'k jix aa' gu Dios nam mi' pui' jiidma'. ³ Nat gu' sia guch Xoi'kam cham tu' gø'kam jum

ilh jano' na ya' xi oilhimik, sia ku bix jix maat na jax pik ja'k jix aa' gu Dios, nat gu' pui' ja'k tu jii na jax jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam, jup jum kai'ch: "Aañ jam pix jup jii chitdat jup kai'ch gu ja'tkam, sia kum gu' aap pix xim bhaamkidhat jax ñam pix jum titda panaas." ⁴ Na gu' bix na mit ji'k jax tu ua'nak gu bijik dir kam, pu kai'ñkam tu ua'nak jamit nach ba' pu'ñi aach bhaan machia' nach jax ja'k jix io'm jich guguuxdha' nach buiñor ti jügi'ñdha' guch Xoi'kam, gio nach jax ja'k tu nakga' pui' na jax jix chu xijai ya' dhi oi'ñga'n. ⁵ Ba' gu Dios pix na dhi' bhaan jich guguuxi'ñ nach jix io'm buiñor ti jügi'ñdha' guch Xoi'kam, gio nach jax ja'k tu nakga' ya' dhi oi'ñga'n. Ba' maa'n na jax gu Dios pix git moo pui' jam duuka' na pim bix maa'n ñi'ook jup duuka' cham tu' bhaan jax ji kai'chit, pui' nat jax ja'k tu jii diilh guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik. ⁶ Na gu' pu'ñi ja'k bix maa'n na pim jax pix jix bhai' maap buiñor tu daanda' gu Dios gio buiñor guch Xoi'kam, na gu' cham jir am no' jumai maakam jup ilhii'ñ, gio gu jumai maakam ip.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na gux bhai'm kai'chdam ñio'ki'ñ guch Xoi'kam bix ja buip jim gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam

⁷ Jum aa' ba' na pim xim kikügalhdhat bix ji'ma'n sia na pim jax jir tu'm ka' git. Ti' nat gu' guch Xoi'kam xi jam kügalh sia ku pim jax jix u'ua'tulhdhix kat. Na gu' no' pim bix xim kikügalhi'ñ, bix maa'n na pim ji'x buiñor tu daanda' ip sia gu Dios, na pim gu' cham tu' maakam ilhii'ñdha' bix ji'ma'n, gu' ja'pji maa'n ji

na jax piꝑ. ⁸ Guch Xoi'kam bha jii ya' dhi oi'ñga'n nat bha ja palhbuidham gui' nam jir Israel kam ja'tkam, pu kai'ñkam bha jii nat bhai' pu duñiim nat jax ja tiiðak gu Dios bijik guch bopxi kat na pu'ñich palhbuidha' gatuuk aach nach jir Israel kam ja'tkam. Ba' dhi' bhaan matgir na gu Dios pui' duñia' jax no't ba ti. ⁹ Pu kai'ñkam bhai'p jii guch Xoi'kam nam ba' pu'ñi bhaan machia' ip gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam na joidham jix chu joi'gi'n gu Dios. Na gu' ja'pnim kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik ðir kam:

Pui' kuñ ba' aañ jum gɛ'kamtu'n ja bui dhir dhi' nam cham jir Israel kam ja'tkam,

nap gu' aap jiñ palhbui'ñchu' sia tu' na piꝑ ki'n.

Jum laala'ñxidha' iñ jix bhai'ñ chaatit.

¹⁰ Gio ja'p ja'k iam ja'pnip jum kai'ch ip:

Jix bhai' pim xim taat ka' aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam ja biiim gui' nam jir Israel kam,

na Dios jir ja'tkam tugi'ñ.

¹¹ Ba' ja'p ja'k iam ja'pnip jum kai'ch ip:

Xi dhañia' pim gu Dios biiix na pim ji'k jir ja'tkam na pim jix jai'ch ya' dhi oi'ñga'n,

dai gui' pim xi gɛ'kamtuda'.

¹² Gio ja'p ja'k iam nat pai' gu Isaiiyas jup tu ua'nak na bijik bhaankamu'n gu Dios ya ja'p tu a'gimik, jup jum kai'ch ip:

Maadit jai'chdhihia' gu boxii'ñ gu Isayii na ba'm gɛ'kamtai ja silhkada' biiix gu ja'tkam.

Ba' joidham jix kii galhdha'm ip gui' mu ðir bha ja'k,

dai dhi'm piꝑ buiñor xim palhbuidhak ka'.

13 Ba' gu Dios pix dhi' nach jaroi' buiñor jich palhbui'ñ, jam tajaañdha' gui' na pim ki'n jix bhaim taatit tu oi'ñka', na pim cham tu' xim bhabhaakui'ñdha' aapi'm na pim ji'k tu' silhkam ba ti jüigi'ñ gui' buiñor. Gio gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n na jam tajaañdha' git na ba' pui' jam jurtuda' na dai gui'x bhaai' nach buiñor jich palhbui'ñka' gammiji.

14 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ jix bhai'x maat na pim aapi'm jir jix bhabhai'kam ja bui gu jai', bix aixim jix chu mamatda' pim na pim jax ja'k tu duña' gu tu', giox maatit jup tum a'a'gi'ñ japim na pim jax ja'k tui'ñgida' bix ji'ma'n. 15 Gu' ji nañ gu' aañ ya' tu daasaim bhaan dhi u'uan dhi' nañ bhaan mu tu jam ua'ñxi'ñ na pim ba' bhaan ti'ñchokat mi' pui' duñiidha' na jax jix aa' gu Dios, na pim cham mik buppada'. Gio nat gu' gu Dios pix pui' ja'k jiñ dhai xiñ joi'mdak 16 nañ pu'ñi chu'm ki'n jir tujuandam tugi'ñ ka' guch Xoi'kam. Ba'x bhai'p ba tu ja jimia' ip pu'ñi gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, nañ gu' aañ ba' ja'p ji buusan nañ maadit jir di' gui' nam jai' ja a'mkam tu daanda' gu Israel kam ja'tkam mu ja'p chichiop. Na gu' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nañ pai' dhuuk pu'ñi tu ja a'gidha' gux bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, no' mit ti jüi'ñ, dai nañ buiñor ja'k ba ja aichdha' gu Dios joidham jix u'uañ ki'n. Ba' diilh gu Dios joidham ja tigia', na gu' ja a'm ba tajaañix ka' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'.

17 Ba' aañ nañ ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, joidham jix bhai' tu tatda' nat jax chu'm ki'n jiñ dhai gu Dios nañ jir tujuandam tugi'ñ ka'. 18 Ba'

dai pui' p̄ix chu'm tu a'gada' iñ nat tu' jax joidham jix bhai'm duukam bap tu duu guch Xoi'kam bhaankam aañ, nañ gu' aañ nai' tu ja a'gidhim gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios. D̄iñh jiñ ñi'ook ki'n jañich pui' tu ja a'gi, gio pui' tu duu ñich ip ja nai'ñchudat gu ja'tkam. ¹⁹ Na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios nañ a'm tajaanix kuñ ba' b̄ix aixim jix bhai'm duukam Jup tu buim, nam tu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti nai'ñ gu ja'tkam. Na gu' b̄ixchu'x bhaai' na pu tu duñia' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na cham jixdha' jaroi' pu tu duñia' gu ya' kam dhi oi'ñga'n. Gio ba' nañ nai' pu'ñi tu ja a'gidhidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham mu ja'k bh̄iya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. Mui' kap jañich nai' ba tu ja a'gi, Jerusaleen dir jañich bhai' ji bh̄ich, mu ja'p jañich sia ba tu ja a'gi na pai' jax Iiiriko bhaan bipio' gu dib̄ir. ²⁰ Gio gu' dai pai' nañ jix mat ka' nat chakui jaroi' tu ja a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nañ ba' tu ja a'gi'ñ aañ, nam pai' chakuix jai'ch ka' guch Xoi'kam j̄igi'ñdham. Na gu' cham jir am no'ñ aañ mijimmip ba baakchu' no't jumai mi' ba tu jua, tu gaagidha' iñ ba' nat pai' chakui jaroi' mi' tu jua. ²¹ Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Gui' gu ja'tkam t̄igia' am sia kum cham pai' dhuuk pui' t̄e k̄e na ja bui aaya'.

Jix maatit t̄igia' am nar jaroi' dha' sia ku cham pai' dhuuk jaroi' pui' tu ja a'gi'ñ.

Na pui' ba t'ya' gu Paablo na mur jimdam Rooma

22 Pu'jani kai'ñkam jañich ba' chakui mu jam t'igim, sia kuñ aañ tii aa'nda' git nañ ba jam t'igia'. 23-24 Mui' oidha' bap duu gu' nañ dir tii mui' ba xi jam t'imiram, ku gu' na ñich kapbhai' ba t'imo ya ja'p na ñich tu ja a'gidhimik gu ja'tkam, tii bhai'x buusnim iñ jam bui nañ bhai' xi jam t'igidhat nañ España ja'k bh'ya', kat japim chi bhai' d'ir iam jup jiñ palhbuidha' nañ tu' ki'n aaya'. 25 Aañ xib Jerusaleen ja'k kar jimdam nañ ka ja ui'dhika' nam tu' ki'n jum palhbuidha' guch Xoi'kam j'igi'ñdham gui' nam cham tu' bia' ni ji'x. 26 Na mit gu' ji'k maap jim daagik guch Xoi'kam j'igi'ñdham Masedoonia kam gio gu Akaaya kam, ja taa gu tuumiñ gu jai'ch Xoi'kam j'igi'ñdham nam ba' mu ja joochxi'ñ guch Xoi'kam j'igi'ñdham Jerusaleen kam gui' nam cham tu' bia' ni ji'x. 27 Ba' dhi' na mit maap jumpadak gu tuumiñ mui' ba ja joochxi'ñ guch Xoi'kam j'igi'ñdham Jerusaleen kam nam cham tu' bia' ni ji'x, d'ilh ja jujur ki'n jamit pui' dhuu, cham tu' nat jaroil ja chia. Ba' dhi'x bhai' bua am, na gu' gu Jerusaleen kam nam jir Israel kam ja'tkam gio aañ, jix bhai' dhuu chich na chich ja ua'p gux k'ip jum duukam ii'mda' bhaan sia kum gu' cham jir Israel kam ja'tkam, jum aa' ip ba' nam ja palhbuidha' guch Xoi'kam j'igi'ñdham gui' nam jir Israel kam ja'tkam sia tu' bhaan nax maax ya' dhi oi'ña'n. 28 Ba' daipu' dhi' nañ xi ja do'ñchi'ñmirai guch Xoi'kam j'igi'ñdham, mu dir nañ ja'k gixia', pu España ja'k jañ ba bh'ya'. Bhai'ñ ba' buusnia' jam bui nañ xi jam t'igidhat, nañ jax ba kai'ch. 29 Ba' nañ pai' dhuuk

bhai' aaya' jam bui, aañ jix chaat jiñ jur am bhaan na guch Xoi'kam pix jiñ palhbuidha' gø'kam ki'n gu tu' nañ a'm jum aa'nda'.

³⁰ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, bhaankam guch Xoi'kam jich Gø'kam tuk gio bhaankam gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na pui' ja'k jich jujurtu'n nach xich jajo'i'gi'nda' bix ji'ma'n, aañ soi' jam titda na pim jiñ a'mkam xi chu daanda' bix dhit. Bix aixim bhaan jiñ chulhiiñaim iñ gu'. ³¹ Pui' pim ja'k xi chu daanda' buiñor gu Dios nam cham jax jiñ dhooda' gui' nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam mu kam Judea, gio ba' gui' nañ ja ua'tulhi'ñdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham Jerusaleen kam nam git moo cham tu' bhaan jax ji chi'ji xi gaamui. ³² Gu' ba' no't gu'x bhai' tuñ jii, bhammiñ ja'p jup ba ji buusnia' jam bui, no' moop jix aa'nda' git gu Dios. Joidham chix bhai'ñ ilhdha' iñ nañ ba jam tigia', gio na bam jüpdha' guñ jur nañ ka xi jam tügim ka'. ³³ Ba' gu Dios pix jam palhbui'ñchu'nda' na pim ba' joidham jix bhai' kai'chit tu oi'ñka' bix ji'ma'n. Ja'pni pix git ba' moo tu tui'ka'.

16

Na pui' ba ja tida' gu Paablo guch Xoi'kam jügi'ñdham nam mi' dhir bhaankam xi ja ñio'kdha' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham

¹ Bhaan jañ xi chu jam a'gidha' maa'n gu ubiñ jaduñ jich Xoi'kam bhaan na Peebe tü'. Dhi' tu ja a'gi'ñ jikchi guch Xoi'kam jügi'ñdham na pai' Senkrea ti tü'. ² Joidham japim jix bhai' tüdai aichdha' na bhammi aaya' jam bui, na gu' dhi' tu'

silhkam ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Xi palhbuidha' pim tu' na bhaan a'miram jum aa'nda', nat gu' diilh pui' mui' ba ja palhbui gu ja'tkam bix aixim bhaan gu tu' na ja a'm jum aa'nda', pui' na jax aañ nat gu' sia pui'p jiñ palhbui xiñ joi'mdak na cham bhai' tuñ jimdat.

³ Jiñ a'mkam japim xi ñio'kdha' gu Priiska gio gu Akiila, nach gu' dhi' maap jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. ⁴ Dhi' mit bii'pi' dir guguu na mit jiñ palhbui nam ba xiñ mu'aam, diilh jamit ba' tiip ja koi. Ba' aañ gø'kam ki'n ja taxchaabgi'ñ, ku gu' cham tu' ji nañ dai aañ ja taxchaabgi'ñ, gu' ja'pji sia guch Xoi'kam jüigi'ñdham nam nai' ja'p maap jum jumpadat tu daan nam ji'k cham jir Israel kam ja'tkam. ⁵ Bix japim siañ a'mkam xi ja ñio'kdha' guch Xoi'kam jüigi'ñdham gui' nam bhai' ja ki'aam jum jumpa'n gu Priiska gio gu Akiila. Bix japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' guñ bhai' kai'chdhami', gui' nañ joidham jix kügalhi'ñ na Epeneeto tü'. Jir bhai' kam na pai' Akaaya dibii'r bhaan bipio', dhi' bii'pi' ti jüi'ñ buiñor guch Xoi'kam gu bhai' kam Akaaya dibii'r. ⁶ Sia gu Mariiya pim jiñ a'mkam jup xi ñio'kdha'. Dhi' gø' ba tu jua jam a'mkam na ba'x bhai' tu jam jimda'. ⁷ Bix japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Androoniko gio gu Juunias, nam pui'p jir Israel kam ja'tkam ja'p na jax aañ. Dhi'ch maap kuupich na mit jich kuu gui' nam cham buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam, gio pui'p jir noonbi'ñ am guch Xoi'kam ja'p na jax aañ, pu bii'pi' dir ba ti jüigi'ñ am buiñor guch Xoi'kam na ñich ba' aañ jup ba ti jüi'ñ.

⁸ Sia gu Ampliato pim bix jiñ a'mkam jup xi ñio'kdha'. Dhi'r jiñ bhai' kai'chami' bhaankam

guch Xoi'kam. ⁹ Gio gu Urbaano pim b̄ix jiñ a'mkam xi ñio'kdha'. Dhi'ch maap jir tujuandam tugi'ñ ip guch Xoi'kam. Sia pim b̄ix jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Estaakis. ¹⁰ Gu Apeeses japim siañ a'mkam xi ñio'kdha'. Dhi' tu' silhkam b̄ix juraa'n ki'n buiñor ti j̄igi'ñ guch Xoi'kam, jix maati' na jax ja'k tu jim. Sia pim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Aristoobulo, gam sia b̄ix gui' nam ji'k maap jir jum oi'dhagim. ¹¹ Gio gu Erodioon japim b̄ix jiñ a'mkam jup xi ñio'kdha'. Dhi' siar Israel kam maa'nkam ja'p na jax aañ. Sia gu Narsiiso pim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gam gui' nam ji'k maap jir jum oi'dhagim nam buiñor ti j̄igi'ñ guch Xoi'kam. ¹² B̄ix japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Tripeena gio tu Tripoosa. Dhi' pui' bhaankam jup tu juaan am guch Xoi'kam. B̄ix japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Peersida, nach gu' dhi' pui' joidham jup jix k̄igalhi'ñ na buiñor ti j̄igi'ñ guch Xoi'kam, gio gu' dhi' ḡe' ba tu jua bhaankam. ¹³ B̄ix japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Ruupo. Dhi' joidham jix bhai' buiñor ti j̄igi'ñ guch Xoi'kam. Sia gu di'ñ'ñ japim b̄ix jiñ a'mkam xi ñio'kdha'. Dhi' ja'p ji buusan aañ jiñ bui na pui'p jir jiñ ñaan. ¹⁴ Jiñ a'mkam japim xi ñio'kdha' ip gu Asiinkrito, gio gu Plegonte, gio gu Ermes, gio gu Patroobas, gio gu Ermas, gio b̄ix gu jai' nam pui'p ti j̄igi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam ja b̄im jum jumpadat tu daan. ¹⁵ Sia pim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Piloologo, gio gu Juulia, gio gu Neereo, b̄ix gu ja'nni'ñ ubii. Sia pim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Oliimpas, sia b̄ix guch Xoi'kam j̄igi'ñ dham nam ji'k dhi' maap jum jumpadat tu daan buiñor guch Xoi'kam.

¹⁶ Ba' aapi'm diilh b̄ix ji'ma'n jup xim

ñiñio'kdhat. Pui' pim ja'k jum ñiñio'ki'ñdha' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim tu' silhkam xim ja joi'gi'n. Ya' dir mu jam ñio'ki'ñ am guch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan biix kap dir nam ji'k kap maap jum jumpadat daan guch Xoi'kam.

¹⁷ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, cha'pim mi ja kekeeda' gui' nam maakam tu aagi'ñ gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Na gu' no' pimit mi' ba ji ja kai, nai' pix jim ji'dilhkada' pim, cham tu' pim maa'n ñi'ook kap duuka', pu chu'm pix tu ua'pu no' pim mi ja kekee. Piam jai' dhit cham ka ti jii'gi'ñdha' am bui'or guch Xoi'kam jax ña pix. Gu' ja'ppi na pim dhi' bhaan tu daa'ñchu'nda' na mit jax chu'm ñi'ook tu jam a'gi.

¹⁸ Dhi' pu chu'm gu ja'tkam, cham tu' bhaankam tu a'ga am gu' guch Xoi'kam, gu' ja'ppi diilh pix nam jax ilhii'ñ nam jax dhui dhi' bhaan ja mai'chia' ip sap pik ba' gu ja'tkam nam ba' pui'p xi ja kaichgida'. Joidham jix bhai' xi buidha' am nam jax ja'k ja iatgidhidha' gui' nam cham mat ka' na jax ja'k jir silhkam. ¹⁹ Ku gu' aapi'm mi' pui' jiiim ji na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Jix bhai'ñ chaat iñ aañ na pim mi' pui' jiiim. Ba' gammiji pim mi' pui' pu jiiimda', jix kii'p jum duukam japim jup xip tu duñiidha', cham tu' gux buam jum duukam. Na gu' no' pim gammijix kii'p jum duukam jup tu duñiim, dhi' bhaan jix maati' ka' na pim jir jix chu mamatda'.

²⁰ Gio gu' pu'ñi ja'k dui ba' mai'chia' ip gu Dios gu ja'ook na ba' cham tu' jax ka jam buada' aapi'm. Bitaa'n ji bi'ya' jam bui gu ja'ook, ja'p ji buusanda' na pim daam dir mi kisapka'. Ba' guch Xoi'kam jich Ge'kam tuk pix gammiji jam a'm ti niidhidha'.

21 Ya' dir mui'p jam ñio'ki'ñ gu Timoteo nach maap jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. Sia gu Luusio, gio gu Jasoon, gio ba' gu Sosiipater, nam pui'p jir Israel kam ja'tkam ja'p na jax aañ.

22 Ba' aañ nañ Tersio tii' nañ bhaankam gu Paablo tu u'uan dhi' na mu tu jam ua'ñxi'ñ, aañ pui' mui'p jam ñio'ki'ñ bhaan dhi'ñi u'uan, mu jam ñio'ki'ñ iñ bhaankam guch Xoi'kam.

23 Gio gu Gaayo pui' ya' dir mui'p jam ñio'ki'ñ. Dhi' buiñor tibiap iñ ya kia'mi'ñ, nam gu' dhi' buiñor maap jum jumpadat tu daan gui' nam pu'ñi buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam. Bii'x mui'p jam ñio'ki'ñ gu Erasto. Dhi' buiñor tu namki'ñ am bii'x gu ja'tkam nam ji'k ya' oidha' dhi' gø' kiicham na ji'k aagix nam tu namki'ñdha'. Bii'x mu jam ñio'ki'ñ guch jaduun jich Xoi'kam bhaan na Cuarto tii'.

24 Moo git gu Gø'kam jich Xoi'kam gammiji jam a'm ti niidhidha' bii'x ji'ma'n aapi'm. Moo git pui' tu tui'ka'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na dai gu Dios jix bhaai' nach gammiji gø'kamtu'nda'

25 Dai gu Dios jix bhaai' nach gø'kamtu'nda', na gu' dai gui'x bhaai' na gammiji silh jam bhii'chdhatgida' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dhi' nax bhaai' na mi' dhir baabu' gu jaroi' na mu ja'k ka jimda' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. Dhi'r di' nañ jax chu'm bhaan tu a'ga aañ, gio dhix bhai'm kai'chdham ñi'look bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. Ba' dhi' mi' pui' tum duñiim na chich jax ja'k maat na ilhii'ñ gu Dios, pu bijik dir pui' ja'k pum aa na tu duñia' gatuuk, pu bii'pi' dir nat chakuip dunaak dhi

oi'ñga'n. ²⁶ Ba' nat jax ja'k jix aa gu Dios na ji chu buusnia' gatuuk, tu dai mit u'uan ta'm gu bijik dir kam nam bhaankam ya ja'p tu a'gimik. Mi' dhir jachich ba' maat ip aach, nat gu' diilh ja chia gu Dios nam pu'ñi tu ua'na' nam ba' mi' dhir pu'ñi machia' bix gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch ya' dhi oi'ñga'n nam ba' mi' pui'p tu dagia'.

²⁷ Ba' dai gu Dios jach gammiji g'e'kamtu'nda' na cham tu mumki, na gu' daipu' maa'n jix jai'ch, gio daipu' gui'x chu matda' na jax ja'k tu duña' gux kii'p jum duukam. Pui' kuch ba' dai gui' gammiji daanda' bhaankam guch Xoi'kam. Iam git moo pui' tu tui'ka'.

**Gu ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga guch
xoi'kam
New Testament in Tepehuan, Southeastern
(MX:stp:Tepehuan, Southeastern)**

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tepehuan, Southeastern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tepehuán del sureste [stp], Mexico

Copyright Information

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tepehuan, Southeastern

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-05-05

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

0f8d31b9-5dd5-5a02-bb46-c2fd0a544e81